

Knowledge grows

Etikos kodeksas

2022

Turinys

	Psl.
1 Mūsų generalinio direktoriaus laiškas	4
2 Atsakingas verslas	5
3 Informavimas apie pažeidimą ir konsultacijos	9
4 Žmonės	12
5 Žmonių ir darbuotojų teisės	15
6 Sukčiavimas	17
7 Mūsų korupcijos prevencijos politika	18
8 Interesų konfliktai	20
9 Svetingumo paslaugos, dovanos ir išlaidos	22
10 Darbas su mūsų verslo partneriais	25
11 Sąžininga konkurencija	27
12 Finansinė atskaitomybė	29
13 Bendrovės informacijos apsauga	31
14 Asmens duomenų apsauga	33
15 Tvarumas, suinteresuotosios šalys ir mūsų bendruomenė	34
16 Papildomos etikos ir atitikties užtikrinimo priemonės	37
17 Žodynas	38

1

Mūsų generalinio direktoriaus laiškas

Gerb. kolega,

vykdome veiklą 60-yje šalių ir prekiaujame daugiau kaip 150-yje šalių, tad kai kada patenkame į tokias aplinkybes, kuriose išbandomi mūsų etikos principai. Mūsų elgesio kodeksas yra dalis priemonių, kuriomis apibrėžiama „Yara“, kaip įmonės, esmė ir suteikiamos gairės, kaip elgtis tokiomis aplinkybėmis pagal mūsų vertybes. Aiškiai apibrėždami taisykles elgiamės sąžiningai, galime greitai ir nuosekliai veikti. Neapeiname šių nuostatų, nes džiaugtis sėkme galima tik tada, kai ji pasiekama tinkamai.

Taip elgiamės ne tik norėdami užsitikrinti veiklos licenciją. Man mūsų Elgesio kodeksas yra pagrindas, kuriuo grindžiama mūsų misija atsakingai aprūpinti pasaulį maistu ir apsaugoti planetą.

Esame pasiryžę įvykdyti savo įsipareigojimus, susijusius su Paryžiaus susitarimo įgyvendinimu iki 2030 m., ir tai darome žvelgdami plačiau bei visuomet galvodami apie žmones, planetą ir gerovę. Mūsų tikslas yra skatinti saugią ir įvairialypę aplinką darbuotojams. Bendradarbiaudami su kolegomis, verslo partneriais, vietinėmis bendruomenėmis ir plačiąja visuomene siekiame padėti tvirtą pagrindą savo veiklai. Pasitikėjimą grindžiame sąžiningumu. Mes stengiamės visada priimti teisingus sprendimus ir netylime, kai matome, kad nesilaikoma mūsų aukštų standartų.

Mūsų etikos kodeksas yra šio tvirto įsitikinimų pagrindo dalis. Jis galioja man, vadovų komandai, mūsų direktorių valdybai bei kiekvienam iš mūsų kiekvieną dieną. Dalijimasis žiniomis padeda mums geriau suprasti savo etikos normas. Niekada nedarome kompromisų dėl jų.

Prezidentas ir generalinis direktorius
Svein Tore Holsether

2 Atsakingas verslas

2.1. Atitikties programa

„Yara“ misija – atsakingai aprūpinti pasaulį maistu ir apsaugoti planetą. Mūsų vizija – bendradarbiaujanti visuomenė, pasaulis be bado, tausojama planeta.

Šio siekio esmė – plėsti žinias. Tai yra neatskiriama dalis to, kas esame, ką darome ir kodėl tai darome. Tai skatina mus siekti tvarių sprendimų kovai su vienais didžiausių šiuolaikinio pasaulio iššūkių.

Mūsų misija yra svarbi siekiant šio tikslo. „Yara“ ateities sėkmė priklauso nuo mūsų reputacijos ir visuomenės pasitikėjimo išsaugojimo bei didinimo.

Šis Etikos kodeksas leidžia įgyvendinti atitikties programas ir atspindi mūsų įsipareigojimą kurti inovatyvius sprendimus vykdant atsakingą verslo veiklą.

Toliau nurodyta 15 atitikties programos elementų.

1. Kultūra ir organizacijos etinis klimatas	2. Rizikos valdymas / rizikų apžvalgos	3. Bendrovės atitiktis / tikslūs patarimai, nepriklausomybė ir ištekčiai	4. Atitikties politikos ir procedūros	5. Atitinkamų sričių vidiniai valdikliai (finansuose ir apskaitoje)
6. Mokymai ir bendravimas	7. Atitikties konsultacijos ir įžvalgos	8. Pranešimai apie pažeidimus / vidiniai pranešimai	9. Tyrimas	10. Paskatos ir disciplina
11. Verslo partnerio nuodugnus patikrinimas	12. Susijungimų ir įsigijimų (M&A) nuodugnus patikrinimas	13. Atitikties programos pritaikymas po įsigijimo	14. Sutarčių valdymas	15. Atitikties programos pritaikymo stebėjimas ir efektyvumo įvertinimas

2.2. Kasmetinis etikos kodeksas

Etikos kodeksas skelbiamas kasmet. Šis dokumentas – 2022 m. Etikos kodeksas – galioja nuo 2019 m. sausio 1 d.

Privalote susipažinti su Etikos kodekso turiniu, įskaitant visus ankstesnių versijų pakeitimus.

Etikos kodeksą, parengtą daugiau nei 15 kalbų, galima rasti „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose bei interneto svetainėje www.yara.com.

2.3. Kam taikomas Etikos kodeksas?

Etikos kodeksas taikomas visiems „Yara“¹ darbuotojams – tiek dirbantiems visą, tiek ne visą darbo dieną, nuolatos ar terminuotai. Jis taip pat taikomas direktorių valdybos nariams.

„Yara“ tikisi, kad visi jos verslo partneriai² savo veikloje laikysis principų, panašių į tuos, kurie yra apibrėžti Etikos kodekse. Jie taip pat turėtų laikytis „Yara“ verslo partnerių etikos kodekse nustatytų principų. Verslo partneriams, kurie „Yara“ vardu veikia kaip tarpininkai, taikomi papildomi reikalavimai³.

Etikos kodekse konsultantai ir paslaugų teikėjai yra laikomi verslo partneriais.

Tokiems asmenims keliama lūkesčiai yra numatyti atitinkamoje sutartyje.

2.4. Organizacinis teisingumas

„Yara“ netoleruos Etikos kodekso taisyklių ar principų, „Yara“ politikos ir procedūrų arba įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų. Tokių pažeidimų atveju gali būti imtasi drausminių priemonių, įskaitant ir darbo sutarties nutraukimą. Visi drausminiai veiksmai bus protingi, proporcingi ir atitinkantys vidinę „Yara“ valdymo sistemos ir vietos įstatymų drausmės politiką.

Vietos įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimo bei „Yara“ atžvilgiu padarytos žalos atveju, pažeidėjams gali būti taikomos civilinės ar baudžiamosios atsakomybės priemonės.

¹ „Yara“ apibrėžiama kaip „Yara International ASA“, jos dukterinės ir konsoliduotos įmonės

² Žr. apibrėžimą 10 dalyje „Darbas su mūsų verslo partneriais“.

³ Žr. apibrėžimą 10.1 dalyje „Tarpininkai, veikiantys „Yara“ vardu“

Atsisakius vykdyti tiesioginio vadovo ar darbų vadovo nurodymą, pažeidžiantį Etikos kodeksą, „Yara“ politiką ir procedūras arba įstatymus ir kitus teisės aktus, nebus baudžiama, keršijama ar imamasi drausminių priemonių, net jei dėl tokio atsisakymo „Yara“ gali patirti finansinių nuostolių.

Daugiau informacijos apie tai, kur galima kreiptis konsultacijai ir kaip pranešti apie problemą, galima rasti 3 dalyje „Informavimas apie problemą ir konsultacijos“.

2.5. Įstatymų, taisyklių ir kitų teisės aktų laikymasis

„Yara“ įsipareigoja laikytis visų įstatymų, taisyklių ir kitų teisės aktų, taikomų šalyse, kuriose vykdoma veikla. Kadangi „Yara“ vykdo veiklą ir turi biurus daugiau nei 60 pasaulio šalių, kultūriniai skirtumai gali turėti įtakos mūsų sprendimams. Tačiau priimdami sprendimus privalote laikytis griežčiausių vietos ar tarptautinių įstatymų ir kitų teisės aktų, „Yara“ politikos ir procedūrų arba Etikos kodekso reikalavimų. Atminkite, jog vien todėl, kad kažkas yra teisėta, savaime nereiškia, kad tai yra etiška.

2.6. Darbuotojų pareigos

Kiekvienas „Yara“ darbuotojas turi šias pareigas:

- laikytis „Yara“ politikos ir procedūrų, taip pat vietos įstatymų ir kitų teisės aktų;
- perskaityti Etikos kodeksą ir jo laikytis bei taikyti jame nustatytus principus savo asmeniniam elgesiui ir veiklai, kurią vykdo „Yara“ vardu;
- turite teisę ir pareigą kreiptis patarimo, jei kyla abejonių dėl su darbu susijusio sprendimo;
- privalote kuo greičiau pranešti apie tai, ką sąžiningai vertinate kaip Etikos kodekso, įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus ar galimus pažeidimus bei esminius „Yara“ politikos ir procedūrų pažeidimus. Tai apima ir esamus procesus bei praktiką, kurie pažeidžia bet kurio iš minėtųjų dokumentų reikalavimus;
- aktyviai dalyvauti etikos ir atitikties mokymuose ir iniciatyvose;
- bendradarbiauti atliekant vidaus tyrimus.

2.7. Papildomos vadovų pareigos

Jei esate vadovas, be pagrindinių visiems darbuotojams taikomų reikalavimų, turite papildomų pareigų. Jos yra:

- visada rodyti pavyzdį ir laikytis aukščiausių Etikos kodekse nustatytų standartų bei skatinti jų laikytis;
- savo darbuotojams teikti pagalbą ir konsultacijas dėl Etikos kodekso taikymo, vykdam darbu funkcijas;
- skatinti jums tiesiogiai pavaldžius darbuotojus kelti klausimus ir problemas bei kurti atvirumo ir pasitikėjimo kultūrą;
- palaikyti ir apsaugoti asmenis, kurie sąžiningai praneša apie problemas ar pažeidimus. Bet kuris tokio pobūdžio klausimas turi būti sprendžiamas laikantis griežčiausių sąžiningumo ir profesionalumo reikalavimų. Jūs taip pat turite teisę ir pareigą pririnkus kreiptis patarimo, kaip elgtis gavus tokius pranešimus;
- niekada nekeršyti ir neleisti keršyti jokiam asmeniui, sąžiningai pranešusiam apie problemas;
- stebėti, kaip laikomasi Etikos kodekso, ir užtikrinti, kad jums tiesiogiai pavaldūs darbuotojai dalyvautų visuose reikalinguose mokymuose.

2.8. „Yara“ pareigos

„Yara“, kaip juridinis asmuo, įsipareigoja:

- nustatyti aukščiausius savo veiklos sąžiningumo standartus ir, pasitelkiant Etikos kodeksą, supažindinti su jais savo darbuotojus;
- suteikti visiems darbuotojams mokymus ir priemones, reikalingas sprendžiant etikos ir atitikties klausimus, su kuriais jie gali susidurti savo darbe;
- užtikrinti, kad visi pranešimai apie pažeidimus būtų nagrinėjami konfidencialiai ir atsakingai, ir kad visi pranešimai būtų vertinami nešališkai bei kruopščiai;
- užtikrinti, kad keršijimas už sąžiningus pranešimus nebūtų toleruojamas;
- sukurti saugią ir įvairialypę aplinką visiems darbuotojams;
- nuolat stengtis tobulinti mūsų bendrovės valdymą ir kultūrą.

2.9. Etiškų sprendimų priėmimo procesas

Etiški sprendimų priėmimai mums suteikia galimybę vadovautis „Yara“ vertybėmis. Jei susidūrėte su sunkiu sprendimu, ar etikos dilema, priimdami sprendimą vadovaukitės šiomis instrukcijomis:

3. Prašymas patarti ir pranešimas apie problemą

3.1. Į ką kreiptis patarimo

Jūs turite teisę ir pareigą kreiptis patarimo dėl abejonių keliančio su darbu susijusio sprendimo. „Nežinojau“ nėra laikomas tinkamu pasiteisinimu priėmus Etikos kodekso neatitinkantį sprendimą.

Visais atvejais pirmiausia turėtumėte kreiptis patarimo į savo tiesioginį vadovą.

Taip pat alternatyviai ar papildomai galite kreiptis pagalbos į šiuos asmenis:

- su etika ir atitiktimi susijusiais klausimais kreipkitės į Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrių tiesiogiai el. pašto adresu ethics@yara.com arba per savo regioninį atitikties užtikrinimo vadovą (RAUV), RAUV kontaktinius duomenis rasite „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose,
- su žmonėmis susijusiais klausimais turėtumėte kreiptis į vietinį arba visos bendrovės Personalo valdymo skyrių, priklausomai nuo jūsų klausimo pobūdžio,

- teisiniais klausimais, pavyzdžiui, sankcijų skyrimo, konkurencijos teisės, asmens duomenų apsaugos, verslo partnerių sutarčių formuluotės klausimais, turėtumėte kreiptis į Teisės skyrių,
- su sveikata, aplinka, sauga, kokybe ar saugumu susijusiais klausimais turėtumėte kreiptis į Sveikatos, saugos, aplinkos ir kokybės skyrių.

Atminkite, kad Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrius negali priimti su darbu susijusių verslo sprendimų už jus. Visus sprendimus galiausiai turi priimti atitinkamas struktūrinis verslo padalinys. Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrius gali padėti ir padės jums priimti sprendimus konsultuodamas ir suteikdamas papildomų išteklių.

3.2. Kaip pranešti apie pažeidimą

Apie pažeidimą informuokite kaip galima greičiau. Pirmiausia kreipkitės į savo tiesioginį vadovą. Priklausomai nuo pažeidimo, galite kreiptis tiesiogiai į Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrių. Atvejai, kada rekomenduojama kreiptis tiesiogiai:

- jei įtariate, kad vadovas vykdo neteisėtą veiklą,
- jei vadovas nereaguoja į jūsų pateiktą informaciją,
- jei į netinkamą elgesį įsitraukę aukščiausių pozicijų vadovai, valdymo organai,
- jei nerimaujate dėl atsakomųjų veiksmų arba
- dėl pažeidimo turinio.

Galite ir iš karto pranešti personalo skyriui, teisės skyriui arba sveikatos, saugos, aplinkos ir kokybės skyriui.

Atkreipkite dėmesį, kad taip pat galite pranešti apie galimus pažeidimus, o tai reiškia, kad jums nereikia turėti visų faktų ar būti visiškai tikriems dėl pažeidimų. Jei turite pagrįstų įtarimų dėl netinkamo elgesio, to pakanka pranešti apie šią problemą. Vienintelė sąlyga norint pranešti apie problemą yra ta, kad turite tai daryti sąžiningai ir visiškai atvirai papasakoti apie tai, ką žinote ar įtariate.

Sąžiningas pranešimas reiškia, kad pateikiate visą jums žinomą informaciją, kuri, jūsų manymu, yra teisinga, net jei pranešate anonimiškai. Galite pranešti apie savo įtarimą ir išlikti sąžiningas, net jei paaiškėtų, kad jūsų įtarimas yra nepagrįstas. Asmeniui, sąžiningai pateikusiam melagingą pranešimą (t. y. žinant, kad tai yra netiesa), bus taikoma drausminė atsakomybė.

Jei jums kyla įtarimų dėl netinkamo elgesio, bet manote, kad bendrovė apie tai jau žino, prieš priimant sprendimą nepranešti apie tokį atvejį, raginame tai išsiaiškinti.

Jei norite pranešti apie problemą, tai galite padaryti per šiuos esamus kanalus:

- ethics@yara.com
- savo regioniniam atitikties užtikrinimo vadovui
- pasinaudoję etikos karštąją liniją ir pateikę pranešimą žodžiu
- pasinaudoję etikos karštąją liniją ir pateikę pranešimą raštu

Į jūsų pranešimas bus tvarkomas konfidencialiai, o jūs iš Etikos ir atitikties skyriaus visada gausite patvirtinimą, kai jūsų pranešimas bus gautas. Pasinaudoję etikos karštąją liniją, turėsite galimybę anonimiškai komunikuoti per karštąją liniją ir suteikti papildomos informacijos Etikos ir atitikties užtikrinimo skyriui.

Daugiau informacijos apie tyrimo procesą, vykdomą gavus pranešimą, galima rasti „Vidinės „Yara“ valdymo sistemos tyrimo procedūros“ puslapyje.

3.3. Anoniminiai pranešimai

Apie problemą galite pranešti anonimiškai per etikos karštąją liniją, kuri prieinama 24 valandas per parą ir galima virš 50 kalbomis. Kai kuriose šalyse šiuo numeriu galima skambinti nemokamai. Smulkius nurodymus, kaip galima pranešti per etikos karštąją liniją, galima rasti aktualijų puslapyje ir www.yara.com.

Pateikę pranešimą per etikos karštąją liniją, gausite nuorodos kodą, juo pasinaudodami galėsite anonimiškai palaikyti ryšį su Etikos ir atitikties užtikrinimo skyriumi.

Tačiau visus, kurie teikia pranešimus, raginame nurodyti savo kontaktinius duomenis. Taip galėsime greičiau ir tiksliau išspręsti praneštas problemas. Visi pranešimai tvarkomi visiškai konfidencialiai, nepaisant to, ar jie anoniminiai ir kokių kanalu yra pateikti.

Kreipkitės patarimo

Karštoji linija, skirta etikos klausimams

Etikos ir atitikties aktualijų puslapiai

ethics@yara.com

3.4. Pranešėjo apsauga

„Yara“ nepateisina asmenų, kurie nesilaiko Etikos kodekso, „Yara“ politikos, pažeidžia įstatymus ar kitus teisės aktus, elgesio. „Yara“ netoleruoja asmens, pranešusio apie pažeidimą, persekiojimo.

Norvegijos įstatymai, taip pat daugelio kitų šalių įstatymai saugo tuos, kurie sąžiningai praneša apie pažeidimus. Įstatymuose nurodoma, jog apie pažeidimą pranešusio asmens persekiojimas yra neteisėtas ir baudžiamas veiksmas.

Persekiojimas yra labai rimta problema, o jo prevencija yra vienas svarbiausių Etikos ir atitikties užtikrinimo skyriaus prioritetų. Mes dedame visas pastangas, siekdami užtikrinti, kad prieš pranešėją nebūtų imtasi nei oficialių, nei ne oficialių atsakomųjų veiksmų.

Persekiojimas tai bet kokie nepalankūs veiksmai ar neveikimas, kuris vyksta kaip atsakas į darbuotojo praneštą pažeidimą, pvz.:

- grasinimai, priekabiavimas, diskriminacija, socialinė atskirtis ir kitoks neteisingas elgesys,
- įspėjimas, užduočių pakeitimas, perkėlimas arba pažeminimas pareigose,
- suspensija, sutarties nutraukimas, atleidimas iš darbo arba drausminiai veiksmai,

jei nerimaujate dėl keršto, patariame pranešti tiesiogiai Etikos ir atitikties užtikrinimo skyriui arba anonimiškai skambinant karštąja linija, skirta etikos problemoms spręsti. Kiekvienas turi jaustis saugus pranešdamas apie jiems nerimą keliančius dalykus.

4. Žmonės

4.1. Teisinga ir atsakinga darbovietė

„Yara“ tiki, jog įvairovė ir įtraukimu pagrįsta organizacijos kultūra yra jos sėkmės veiksnys ir visi darbuotojai turi jaustis vertinami dėl savo unikalumo bei nebijoti išsakyti savo nuomonę. Todėl kiekvienas „Yara“ narys turi pagarbiai elgtis su savo kolegomis ir verslo partneriais bei gerbti jų nuomonę. Mes taip pat raginame darbuotojus netoleruoti nepagarbaus elgesio.

Jūs turite teisę ir pareigą prireikus kreiptis pagalbos susidūrus su nekorektišku elgesiu. Visais atvejais pirmiausia turėtumėte kreiptis į savo tiesioginį vadovą. Daugiau informacijos galima rasti 3 dalyje „Informavimas apie pažeidimą ir konsultacijos“.

Lygios galimybės

„Yara“ yra įsipareigojusi pasiūlyti lygias galimybes suteikiančią darbovietę, kurioje darbuotojų samdymas ir karjera grindžiami kiekvieno asmens kompetencija, patirtimi pasiekimais ir potencialu. Atsižvelgiame į skirtingus atspirties taškus, siekdami užtikrinti visiems teisingą rezultatą (lygybę).

Mes draudžiame diskriminaciją, kai asmuo ar asmenų grupė laikomi mažiau tinkamais dėl jų nacionalinės kilmės, narystės profesinėse sąjungose, etninės kilmės, rasės, religijos, amžiaus, lyties (įskaitant nėštumą), seksualinės orientacijos, lyties tapatybės, šeiminių padėties, karinės prievolės, užsikrėtimo ŽIV, psichinės ar fizinės negalios ir t. t., nelaikant šio sąrašo baigtiniu.

Pagal vietos įstatymus ar tarptautinius reikalavimus socialiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms gali būti taikomos specialios apsaugos, pagalbos ir skatinimo priemonės.

Priekabiavimas

„Yara“ netoleruos jokio priekabiavimo.

„Yara“ įsipareigoja kurti darbo aplinką, kurioje nėra priekabiavimo. Nors skirtingose vietose gali būti taikomi skirtingi teisiniai apibrėžimai, „Yara“ laikosi nuostatos, kad priekabiavimas apima bet kokią nepageidaujamą elgesį su kitu asmeniu, kuris:

- sukuria priešišką, bauginančią, žeminančią, menkinančią ar įžeidžiančią darbo aplinką, pažeidžiančią kito asmens orumą ar psichologinę gerovę,
- nepagrįstai trukdo ar neleidžia kitam asmeniui dirbti ar įsidarbinti.

Priekabiavimas gali būti poelgis arba žodinio, fizinio, vizualinio, rašytinio ar seksualinio pobūdžio veiksmas. Tai gali būti vienkartinis veiksmas arba pakartotiniai veiksmai.

Seksualinis priekabiavimas

„Yara“ netoleruos jokio seksualinio priekabiavimo.

Seksualinis priekabiavimas apima nepageidaujamą seksualinį elgesį, seksualinių paslaugų prašymus ir bet kokią kitą seksualinio pobūdžio žodinį, fizinį, rašytinį ar vizualinį priekabiavimą.

Smurtas

„Yara“ netoleruos jokio smurto.

Asmeninis elgesys

Atstovaudami „Yara“ visada turite profesionaliai ir atsakingai elgtis su savo kolegomis, „Yara“ verslo partneriais ir kitais asmenimis, su kuriais bendraujate „Yara“ vardu.

Jūs negalite lankytis jokioje organizacijoje ar dalyvauti veikloje, kuri turėtų neigiamą poveikį „Yara“. Tai ypač taikoma su seksualine veikla susijusiems subjektams ir seksualinių paslaugų pirkimui sau ar kitiems dirbant „Yara“. Visi jūsų veiksmai visada turi atitikti vietos įstatymus.

Atminkite, kad po įprastų darbo valandų, keliaudami „Yara“ darbo reikalais jūs vis dar atstovaujate „Yara“.

Narkotikų ir alkoholio vartojimo politika

Darbo metu, būdami „Yara“ patalpose, veikdami „Yara“ vardu ar dalyvaujant „Yara“ remiamuose socialiniuose renginiuose po įprastų darbo valandų negalite būti apsvaigę nuo svaigųjų medžiagų, įskaitant alkoholį.

Tačiau, atsižvelgiant į vietos papročius ir esant tinkamai progai, nuosaikus alkoholio vartojimas yra leidžiamas. Vertinant, kas yra nuosaiku ir tinkama, vadovaujamasi griežčiausiais kriterijais. Ši išimtis nesuteikia jums teisės vairuoti, valdyti mechanizmus ar vykdyti veiklą „Yara“ vardu.

Tai taikoma net ir gydytojo paskirtoms svaigiosioms medžiagoms.

Vartodami alkoholį neskaitinkite kitų jį vartoti, nesielkite taip, kad jūsų poelgis turėtų neigiamą poveikį jūsų ar „Yara“ įvaizdžiui, sukeltų kam nors pavojų, nepatogumų ar ką nors įžeistų.

4.2. Renkuosi saugumą

Visų sužeidimų galima išvengti. „Renkuosi saugumą“ – tai jūsų kelionė į ateitį nepatiriant nuostolių.

Norime, kad niekas nekenktų „Yara“ darbuotojo ar verslo partnerio sveikatai, saugai, aplinkai ar saugumui. Aukščiausi sveikatos, saugos ir aplinkos standartai – tai mūsų leidimas dirbti. Mūsų susijusios mokymo programos, reikalavimai ir rodikliai keičiami ir pritaikomi siekiant sušvelninti pavojų ir riziką.

Sveikata ir sauga

Visi turime siekti, kad saugios ir sveikos darbo sąlygos taptų mūsų svarbiausiu prioritetu. Todėl veiklą vykdomė laikydamiesi visų taikomų sveikatos, saugos ir aplinkos įstatymų ir kitų teisės aktų, taip pat „Yara“ politikos ir procedūrų. Nuolat stengiamės tobulinti savo sveikatos, saugos ir aplinkos standartus, kad jie pranoktų rinkos standartus ir vietos teisės aktų reikalavimus.

„Yara“ tikisi, kad visi mūsų patalpose esantys žmonės ir darbuotojai, įskaitant paslaugų teikėjus ir lankytojus, laikysis mūsų sveikatos, saugos ir aplinkos politikos bei reikalavimų. Iš rangovų tikimasi, kad jie savo darbuotojus tinkamai ir reguliariai mokys ir sertifikuos bei laikysis „Yara“ reikalavimų ir standartų.

Apie visus nelaimingus atsitikimus ar vos neįvykusias avarijas, taip pat apie galimai nesaugias sąlygas reikia nedelsiant pranešti, kad būtų galima tinkamai išspręsti problemą ir užkirsti kelią būsimiems pavojams.

„Yara“, siekdama didinti skaidrumą, toliau informuos visuomenę apie sveikatos ir saugos statistiką. Mūsų gebėjimas stropiai dirbti pagal minėtąjį reikalavimą yra tai, ką vadiname darbu pagal principą „Renkuosi saugumą“.

Aplinka

Esame pasaulinė įmonė ir pripažįstame savo daromą poveikį bei įsipareigojame saugoti aplinką vykdydami veiklą bei visą savo produktų gyvavimo laiką. Atsižvelgiamo į mūsų verslo procesų keliamas aplinkai rizikas, remdamiesi savo atitikties reguliavimo nuostatų reikalavimais ir suinteresuotųjų šalių lūkesčiais. Stebime ir valdome savo veiklą siekdami išvengti rizikų ir kuo labiau sumažinti jas. Pirmenybė teikiama neigiamo poveikio prevencijai, o ne nuostolių mažinimui ar taisomosioms priemonėms.

Esame įsipareigoję laikytis aukšto aplinkosauginio veiksmingumo ir dedame pastangas skatinti laikytis aukščiausių pramonės standartų. Išsikeliamo aplinkosauginius tikslus laikydamiesi „Yara“ strategijos, taip parodydami įsipareigojimą nuolat tobulėti.

Atvirai ir reguliariai skelbiame apie mūsų aplinkosaugos veiklą, valdymo metodus ir tikslus įmonės viduje ir išorėje. Teikiame informaciją apie aplinkosaugą savo klientams, investuotojams, vietos bendruomenėms ir kitoms suinteresuotosioms šalims, siekdami užtikrinti, kad už susijusius su aplinkosauga įsipareigojimus būtų teisingai atsiskaitoma.

Saugumas

Saugumas – tai mūsų žmonių, aplinkos, turto ir reputacijos apsauga nuo tyčinės žalos. Saugumo rizikos skirtingose vietose, laikui bėgant kinta, todėl kiekvienas darbuotojas, tam kad apsaugotų darbo vietą ir bendrovę, turi žinoti galimas rizikas ir turi padėti jų išvengti ir sumažinti jų riziką. Daugelio rūšių saugumo grėsmės ir rizika yra valdomos, o tai reiškia, kad jas galima sumažinti, tačiau jos neišnyks. „Yara“ savanoriškai yra apsaugos ir žmonių teisių iniciatyvų narė ir nuolat stebi, kokia saugos situacija pasaulyje, regionuose ir vietose tam, kad galėtų suprasti ir pritaikyti priemones rizikai sumažinti ir išvengti.

Vidaus apsaugos lūkesčių nepateisinimas ir išorinių teisinių apsaugos reikalavimų nevykdymas gali lemti mūsų darbuotojų sužalojimą, žalą mūsų įrenginiams, produkcijos sumažėjimą arba informacijos praradimą, teisinių reikalavimų pažeidimą, o blogiausiu atveju – gyvybės praradimą.

„Yara“ darbuotojai turi būti budrūs ir pirmieji identifikuoti potencialias grėsmes.

Veiksmai avarijos atveju

Avarinė parengtis ir atsakomieji veiksmai sumažina avarijų poveikį mūsų žmonėms, aplinkai, turtui ir reputacijai. Veiksmai, kurių imamasi pirmosiomis minutėmis ar valandomis įvykus incidentui, yra itin svarbūs. Skubus įspėjimas darbuotojams evakuotis, pasisłėpti ar neišeiti iš patalpų išgelbės gyvybes. Greitai įspėjus apie pavojų bendrovės viduje, bus mobilizuoti ištekliai ir užtikrinti koordinuoti veiksmai pasekmėms sušvelninti. Pagalbos skambutis avarinėms tarnyboms, pateikiant išsamią ir tikslią informaciją, padės dispečeriui išsiųsti tinkamas pagalbos tarnybas ir įrangą. Darbuotojas, apmokytas, kaip elgtis įvykus incidentui, gali išgelbėti gyvybes.

Pasirengimo kritiniams atvejams ir atsakomųjų veiksmų plano sudarymo tikslas – sumažinti incidento poveikį mūsų darbuotojams, aplinkai, mūsų turtui ir mūsų reputacijai. Kiekvienas „Yara“ darbuotojas, atsakingas už tam tikrą veiklą, turėtų išlikti atsakingas kritinės situacijos metu.

Visos kritinės situacijos turi būti sprendžiamos kuo žemesniu organizaciniu lygmeniu. Tačiau prireikus taip pat pasinaudokite bendrovės saugumo ir reagavimo į kritines situacijas užtikrinimo pajėgumais, padėsiančiais užtikrinti optimalų bendradarbiavimą. Šiuo atveju budintis „Yara“ kritinių situacijų valdymo darbuotojas bus itin svarbus ir užtikrins greitą mobilizavimą visoje įmonėje.

5. Žmonių ir darbuotojų teisės

„Yara“ įsipareigoja gerbti tarptautiniu mastu pripažintas žmogaus teises savo veikloje, taip pat savo tiekimo grandinėje. Mes vadovaujamės Jungtinių Tautų pasauliniu susitarimu, Jungtinių Tautų verslo ir žmogaus teisių pagrindiniais principais, EBPO gairėmis daugiašalėms įmonėms, Tarptautine žmogaus teisių chartija ir pagrindinėmis Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijomis. Mes viešai demonstruojame mūsų žmonių teisių srities pažangą, apie ją informuodami ir laikydamiesi visuotinių atsiskaitymo iniciatyvų (GRI).

Mes nuolat stengiamės skatinti ir įgyvendinti minėtuosius principus visoje mūsų organizacijoje ir savo santykiuose su tiekėjais, rangovais, kitais verslo partneriais bei bendruomenėmis, kurioms turi įtakos mūsų veiklai.

„Yara“ įsipareigoja įgyvendinti programas, skirtas spręsti konkrečios srities žmogaus teisių problemas ir stebėti galimą mūsų veiklos poveikį. Mūsų darbuotojai turėtų būti gerai informuoti apie žmogaus teisėms kylančią riziką mūsų pačių ir mūsų verslo partnerių veikloje. Apie susirūpinimą keliančius klausimus turi būti nedelsiant pranešta 3 dalyje „Informavimas apie pažeidimą ir konsultacijos“ nustatyta tvarka. Visi mūsų darbuotojų ar vietinių bendruomenių ir suinteresuotųjų šalių iškelti klausimai bus sprendžiami greitai, konfidencialiai ir profesionaliai.

Kaip nurodyta 4 dalyje, „Yara“ dėmesio skiria ne tik saugiai įtraukiančiai darbo vietai be diskriminacijos, tačiau skiria dėmesį šioms žmonių teisėms:

Bendruomenių dalyvavimas ir skundai

„Yara“ bendradarbiauja su vietos bendruomenėmis ir suinteresuotosiomis šalimis sprendžiant žmogaus teisių klausimus, susijusius su mūsų veikla ir visa vertės kūrimo grandine. Savo veikla siekiame prisidėti prie mūsų darbuotojų ir bendruomenių, kuriose veikiame, ekonominės ir socialinės raidos. Įvertinsime faktinį ir galimą mūsų veiklos poveikį žmogaus teisėms ir bendradarbiausime su tais, kuriuos ji gali paveikti, siūlydami tinkamus sprendimus, įskaitant veiksmingus skundų teikimo mechanizmus. Esame pasiryžę atvirai ir skaidriai spręsti skundus bei skatiname visus suinteresuotuosius asmenis bendrovėje ir už jos ribų teikti skundus dėl nustatytų aplinkybių.

Vietos gyventojai ir išteklių naudojimas

Mūsų veikla neturėtų trukdyti vietos gyventojams naudotis savo įprastomis teisėmis. Vietos gyventojai turi teisę gauti informaciją ir dalyvauti sprendimų, darančių jiems poveikį, priėmime.

„Yara“ stengiasi nenaudoti išteklių, kurie itin svarbūs vietos bendruomenių pragyvenimui ar išlikimui. Gerbiame bendruomenių ir vietos gyventojų, turinčių ar naudojančių žemę, kurioje statomi mūsų gamybos įrenginiai ir įgyvendinami gavybos projektai, teises ir interesus, susijusius su žemėmis ir vandenimis.

Vaikų darbas

Remdamasi TDO rekomendacijomis, „Yara“ neleidžia įdarbinti jaunesnių nei 15 metų vaikų. Jaunesni nei 15 metų asmenys gali dalyvauti specialiose, pavyzdžiui, gamybinės praktikos, programose, kurių metu jie yra papildomai prižiūrimi. Bet kokiu atveju darbas neturi kenkti vaiko išsilavinimui, raidai ar bendrai gerovei.

Priverstinis darbas

Savo veikloje nenaudosime jokio priverstinio darbo, kaip jį apibrėžia TDO. „Yara“ įsitikinimu, darbo santykiai turėtų būti pasirenkami laisvai ir be jokio spaudimo.

Vienodas užmokestis ir darbo valandos

„Yara“ įsipareigoja savo darbuotojams už jų atliktą darbą mokėti sąžiningai, nepaisant jų įsitikinimų, ar savybių. Darbo užmokestis skiriasi tik remiantis užimamomis pareigomis, veiksmingumu ir kompetencija. Užmokestis turi patenkinti lokalaus minimalaus darbo užmokesčio reikalavimus.

Be to, „Yara“ laikosi tarptautinių darbo valandų ir poilsio trukmės reikalavimų.

Asociacijų laisvė ir teisė į kolektyvines derybas

„Yara“ pripažįsta ir gerbia teisę į asociacijų laisvę ir teisę į kolektyvines derybas pagal nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus. Vykdydami veiklą šalyse, kuriose ši teisė yra ribojama dėl vietos teisės aktų, stengsimės imtis riziką mažinančių veiksmų, atsižvelgdami į vietos sąlygas. Vienas iš pavyzdžių galėtų būti darbo tarybų steigimas, kurių metu darbuotojai galėtų išrinkti atstovų komitetą, aptarsiantį su darbu susijusius klausimus su vadovybe.

Prekyba žmonėmis

Prekyba žmonėmis yra pagrindinių žmogaus teisių pažeidimas, ir mes griežtai smerkiame bet kokią su juo susijusią veiklą.

Mūsų verslo partneriai

„Yara“ verslo partnerių etikos kodekse apibrėžiamo lūkesčius savo verslo partnerių atžvilgiu žmogaus teisių ir verslo etikos srityse. Šiame dokumente aiškiai įvardijamas tarptautinių standartų ir nacionalinių įstatymų laikymasis, mūsų lūkesčiai dėl saugios ir sveikos darbo vietos, lygių galimybių ir nediskriminavimo, griežta pozicija dėl priverstinio darbo arba vaikų darbo, taip pat pagarba darbuotojų profesinių sąjungų laisvei ir teisei į kolektyvines derybas.

Identifikuotos rizikos žmogaus teisėms

„Yara“ identifikavo savo veiklos daromą neigiamą poveikį žmogaus teisėms, susijusį su samdomų pagal sutartį darbuotojų teikiamomis paslaugomis „Yara“, ypač, kur fizinis darbas dirbamas esant dideliam karščiui.

„Yara“ nuolat imasi iniciatyvos mažinti pažeidimų riziką ir visada vadovaujasi tarptautiniais bei lokaliais žmogaus teises saugančiais reglamentais, stebi ir seka jų pakeitimus ir atnaujinimus.

6. Sukčiavimas

Sukčiavimas apibrėžiamas kaip bet koks tyčinis veiksmas ar neveikimas, siekiant apgaule ar kitomis nesąžiningomis priemonėmis atimti kito asmens turtą ar apeiti procedūrą.

Sukčiavimas gali apimti (tačiau tuo neapsiriboja):

- grasinimus bendrovės viduje ir išorėje;
- lėšų ar turto pasisavinimą;
- vagystę;
- bet kokios formos korupciją, įskaitant „skubos mokesčius“ (angl. facilitation payments);
- finansinių ataskaitų klastojimą;
- nepranešimą apie įstatymų, kitų teisės aktų ar „Yara“ procedūrų pažeidimus.

„Yara“ visiškai netoleruoja sukčiavimo, ir mes aktyviai kovojame su visomis jo formomis, stengdamiesi nustatyti ir sumažinti sukčiavimo riziką savo veikloje. Pripažįstame, kad sukčiavimas – tai priemonė, kuria daromi kiti pažeidimai, įskaitant korupciją.

Žiūrėkite 12 dalį „Finansinė atskaitomybė“ ir 13 dalį „Bendrovės informacijos apsauga“.

7.

Mūsų korupcijos prevencijos politika

„Yara“ visiškai netoleruoja jokios korupcijos.

„Transparency International“ apibrėžia korupciją kaip „piktnaudžiavimą suteiktomis galiomis privačiai naudai gauti“. Dar kitaip ją galima apibūdinti tiesiog kaip asmeninių interesų iškėlimą virš profesinio intereso. Pagal Norvegijos teisę ji apibrėžiama kaip neteisėtos naudos gavimas pasinaudojant savo pareigomis.

Paprastai nauda laikoma neteisėta, jei ji gali turėti įtakos arba manoma, kad turi įtakos naudos gavėjo gebėjimui priimti objektyvius su darbu susijusius sprendimus. Nėra nustatyto reikalavimo, kad naudos gavėjas dėl neteisėtos naudos iš tikrųjų elgtųsi tam tikru būdu, užtenka vien to, kad ji gali būti suvokiama kaip daranti įtaką gavėjui. Taip pat verta paminėti, kad neteisėtos naudos suteikimas vertinamas taip pat, kaip neteisėtos naudos gavimas.

Neteisėta nauda gali būti gryniesi pinigai, vertingos ar dažnai dovanojamos dovanos, ilgos ir prabangios kelionės arba svetingumo paslaugos, pavyzdžiui, sporto ar kultūros renginiai. Tokios neteisėtos naudos gavėju gali būti pats asmuo arba jo draugai ar šeima. Kiti pavyzdžiai yra labiau netiesioginiai, tokie kaip paskola su mažomis palūkanomis, pažadas dėl būsimo darbo, naudojimasis ryšiais arba paslaugomis ir t. t. Kyšininkavimas ir „skubos mokesčiai“ yra korupcijos rūšys, o interesų konfliktai, dovanos, svetingumo paslaugos ir išlaidos gali būti arba sąlygoti korupciją priklausomai nuo aplinkybių.

Kadangi „Yara“ būstinė yra Norvegijoje, visi darbuotojai privalo laikytis Norvegijos kovos su korupcija įstatymų ir vietos įstatymų. Norvegijos kovos su korupcija įstatymas apima ir privatų, ir viešąjį sektorių. Pagal įstatymą, prekyba poveikiu yra korupcijos rūšis.

Prekyba poveikiu vyksta tada, kai neteisėta nauda yra siūloma arba prašoma siekiant, kad tam tikras asmuo paveiktų trečiojo asmens veiksmus.

Yara, kaip bendrovė, gali būti patraukta baudžiamojon atsakomybėn už įstatymų pažeidimus, net jei joks fizinis asmuo nėra baudžiamas už šį nusikaltimą. Kitos pasekmės, kurias gali patirti Yara, yra civilinė atsakomybė, verslo nuostoliai ir sugadinta reputacija. Asmenys, dalyvaujantys korupciniuose veiksmuose, gali būti patraukti civilinėn ir baudžiamojon atsakomybėn.

Jūs turite teisę ir pareigą prireikus kreiptis konsultacijos šiais klausimais, pirmiausia – į savo tiesioginį vadovą. Žr. 3 skyrių „Informavimas apie pažeidimą ir konsultacijos“. Taip pat galite remtis „Yara“ etikos ir atitikties užtikrinimo kodeksu – išsamiu dokumentu, kuriame aptariama „Yara“ atitikties užtikrinimo programa ir kova su korupcija. Nuorodą į šį dokumentą galite rasti „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose.

7.1 Skubos mokesčiai

Atsiskaitymai grynaisiais pinigais arba natūra už reikiamu laiku atliktus įprastus veiksmus dažnai vadinami „skubos mokesčiais“ arba „patepimu“ (angl. grease payments). Tai veiksmai, kuriuos turi atlikti gavėjas ir kurie gali apimti dokumentų tvarkymą ir leidimų išdavimą. Toks atsiskaitymas yra nominalios vertės, atitinkančios vietos ekonomiką.

Niekada nemokėkite „skubos mokesčių“ „Yara“ vardu. Ši nuostata galioja nepriklausomai nuo to, ar mokestis mokamas tiesiogiai, ar netiesiogiai per verslo partnerius, ar atsiskaitoma grynaisiais, ar natūra.

Gavę prašymą sumokėti „skubos mokesčius“ tvirtai atsisakykite. „Yara“ yra pasirengusi skirti papildomo laiko, lėšų ir pastangų, kad išvengtų tokių mokesčių.

Šios politikos, kaip ir kitų Etikos kodekse nurodytų sričių politikos laikymasis jokiais atvejais negali kelti pavojaus žmonių sveikatai, saugai ar saugumui.

Apie visus prašymus sumokėti „skubos mokesčius“ turi būti nedelsiant pranešta naudojantis Pranešimo apie „skubos mokesčius“ forma, kurią galima rasti „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose. Privaloma pranešti apie visus prašymus, net jei mokestis nebuvo sumokėtas.

8. Interesų konfliktus

Interesų konfliktas kyla tada, kai asmeniniai interesai kertasi arba gali kirstis su „Yara“ interesais. Atvirumas ir skaidrumas yra labai svarbūs sprendžiant faktinius, galimus ar numanomus interesų konfliktus, ir turėtų būti nagrinėjami visi trys atvejai. Numanomas interesų konfliktas yra tada, kai su tuo nesusijęs ir apie situaciją nežinantis asmuo tai gali interpretuoti kaip konfliktą.

Mes suvokiame, kad interesų konfliktas gali sąlygoti korupciją, todėl siekiama „Yara“ veikloje interesų konfliktus mažinti. Jums gali tekti nusišalinti nuo sprendimų priėmimo proceso, susijusio su faktiniu ar galimu interesų konfliktu.

Interesų konfliktai būna įvairūs. Interesų konfliktas gali būti susijęs ir su šeimos nariais („šeimos nariai“ gali būti sutuoktinė(-is), širdies draugė(-as), tėvai, vaikai, broliai ir seserys, pusbroliai, pusseserės, sūnėnai, dukterėčios, tetos, dėdės, seneliai, proanūčiai, patėviai, pamotės) ar artimais draugais (artimi draugai tai asmeniniai ryšiai su ne šeimos nariais, tokiais kaip kaimynais, buvusiais kolegomis, draugai iš universiteto, mokyklos ir t. t.). Ryšiai su „artimu draugu“ gali būti, pavyzdžiui, nuolat kartu švenčiami gimtadieniai, šventės ar vestuvės, atostogos kartu su ar be atitinkamų šeimos narių, buvimas asmens vaiko krikšto tėvais ar nemažos vertės piniginės dovanos teikimas.

Toliau pateikiamos kelios situacijos, kuriomis gali kilti faktinių, galimų ar numanomų interesų konfliktų:

- Jei vadovaujate ar įdarbinate šeimos narius arba artimus draugus.
- Jei galimas jūsų ir šeimos nario ar draugo atsakomybių pasidalijimas. Atsakomybių pasidalijimas vyksta tada, kai užduotis paskirstoma dviem ar daugiau žmonių, siekiant padidinti kontrolę. Pavyzdžiui, kai vienas asmuo leidžia atlikti mokėjimą, o kitas atlieka mokėjimą.
- Jei jūsų šeimos nariai ar artimi draugai dirba ar teikia paslaugas verslo partneriui ar konkurentui.
- Jei jūsų šeimos nariai ar artimi draugai tiesiogiai ar netiesiogiai valdo arba turi didelių finansinių interesų bet kurio iš „Yara“ verslo partnerių ar konkurentų bendrovėje.
- Jei esate komercinės įmonės valdybos narys be „Yara“ raštiško sutikimo.
- Jei turite kitą darbą ir to darbo interesai trukdo jums atlikti savo darbo pareigas „Yara“.

Jūs turite teisę ir pareigą kreiptis dėl interesų konfliktų, pirmiausia – į savo tiesioginį vadovą. Daugiau informacijos apie tai galima rasti 3 dalyje „Informavimas apie pažeidimą ir konsultacijos“.

Klausimai, kuriuos galite sau užduoti:

- Ar turite šeimos narių arba artimų draugų, dirbančių „Yara“ arba dalyvaujančių įdarbinimo „Yara“ įmonėje procese?
- Ar jūs, jūsų šeimos narys ar artimas draugas dirba „Yara“ verslo partneriui arba konkurentui?
- Ar turite arba ar žinote apie kokį nors šeimos narį ar artimą draugą, kuris turi ekonominių interesų „Yara“ verslo partnerio ar konkurento bendrovėje?
- Ar einate kokias nors pareigas arba ar ketinate teikti kokias nors mokamas konsultacijas (pvz., laisvai samdomo valdybos nario darbas ir kt.).
- Ar turite kokių nors licencijų ar nuosavybės interesų, susijusių su kokiais nors produktais ar įrankiais, kuriuos „Yara“ gali naudoti ar su kuriais gali konkuruoti?

Darbuotojų santykiai

„Yara“ supranta, kad tarp darbuotojų gali užsimegzti meilės ryšiai. Tačiau taip pat pripažįstame, kad tokie ryšiai gali paveikti kitų žmonių darbo aplinką ir kad jie gali padidinti klaidingo supratimo, interesų konfliktų ir net sukčiavimo riziką. Užmezgę meilės ryšius su kolega atkreipkite ypatingą dėmesį į taisykles dėl interesų konfliktų. Jei turite klausimų dėl meilės ryšių, raginame kreiptis patarimo į savo tiesioginį vadovą.

Esant meilės ryšiams tarp pavaldžių darbuotojų ar tos pačios komandos kolegų, aukščiausias pareigas einantis asmuo turi pranešti apie tokius santykius savo tiesioginiam vadovui, taip pat turėtų būti sutarta dėl taikaus sprendimo.

Visi pranešimai apie meilės ryšius bus nagrinėjami labai diskretiškai.

Visi interesų konfliktai turi būti deklaruoti pagal interesų konfliktų deklaracijos formą, pateiktą „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose.

9. Svetingumo paslaugos, dovanos ir išlaidos

Mes, „Yara“ darbuotojai, esame linkę neduoti ir negauti dovanų.

Svetingumo paslaugos, dovanos ir išlaidos, kurios gali turėti įtakos arba būti laikomos turinčiomis įtakos verslo sandorių baigčiai, yra draudžiamos, nes jos gali būti naudojamos kaip priedanga kyšininkavimui. Visi su darbu susiję sprendimai turi būti pagrįsti objektyvumu ir lojalumu „Yara“, o ne asmenine ištikimybe ar palankumu.

Visada privalote elgtis išmintingai ir pirmiausia atsižvelgti į „Yara“, kaip sąžiningos bendrovės, reputaciją. Išlaidos, dovanos ir kiti dalykai susiję su svetingumu turi būti vykdomi atvirai ir skaidriai, nes tai atspindi „Yara“ vertes ir verslo tikslą. Visos dovanos turi būti tiksliai užfiksuotos „Yara“ apskaitos knygose ir dokumentuose.

„Yara“ draudžia teikti ir priimti svetingumo paslaugas, dovanas ir išlaidas, kurios:

- daro arba galimai daro netinkamą poveikį šalims,
- yra per didelės arba dažnos,
- teikiamos šalims, dalyvaujančioms derybose dėl sutarties, konkurse arba varžytinėse,
- teikiamos „quid pro quo“ pagrindu (kas nors mainais už ką nors),
- jūs sumokate asmeniškai, kad nereikėtų pranešti,
- neatitinka vietos įstatymų, kitų teisės aktų, kultūros ar papročių,
- laikomos netinkamomis,
- yra piniginio pobūdžio, pavyzdžiui, gryniesi pinigai, paskolos, dovanų kortelės, kuponai, išankstinio mokėjimo kredito kortelės ir kt.

Jūs turite teisę ir pareigą kreiptis patarimo šiais klausimais, pirmiausia – į savo tiesioginį vadovą. Žr. 3 skyrių „Informavimas apie pažeidimą ir konsultacijos“.

9.1. Svetingumas

„Yara“ išskiria šias svetingumo paslaugų formas:

- Verslo vaišės ir priėmimai
- Verslo svetingumo paslaugos
- Ne verslo svetingumo paslaugos

Verslo vaišės ir priėmimai

Vaišės ir priėmimai, kuriuose dalyvauja verslo partneris ar kitas trečiasis asmuo, skirti užmegzti ar sustiprinti verslo ryšiams, paprastai laikomi tiesiogiai susijusiais su verslu ir priimtinais. Atkreipkite dėmesį, kad tokia proga moka aukščiausias pareigas einantis asmuo. Nepamirškite peržiūrėti nurodymų dėl draudžiamų svetingumo paslaugų, kurie pateikti šio skyriaus pradžioje.

Verslo svetingumo paslaugos

Visos verslo svetingumo paslaugos turi būti tiesiogiai susijusios su verslu. Su verslu susijusi veikla apima, pavyzdžiui, dalyvavimą prekybos mugėje, konferencijose, mokymo kursuose ar gamyklos apžiūroje. Tiek teikiamas, tiek gaunamas verslo svetingumo paslaugas visais atvejais turi iš anksto raštu patvirtinti jūsų tiesioginis vadovas. Prašome peržiūrėti papildomus nurodymus dėl kelionių ir apgyvendinimo išlaidų, pateiktus skyriuje „Verslo kelionės“.

Ne verslo svetingumo paslaugos

Svetingumo paslaugos, kurios ne gali būti laikomos susijusiomis su jūsų veikla, yra sporto renginiai, koncertai ar kiti kultūriniai renginiai. Verslo reikalų aptarimo tokiais atvejais nepakanka, kad jie būtų laikomi su verslu susijusia veikla.

9.2. Dovanos

„Yara“ vadovaujasi pagrindine taisykle, kad mes esame linkę nedovanoti ir nepriimti dovanų.

Turėtumėte iš anksto informuoti apie tai savo verslo partnerius, kad nepatektumėte į nepatogią padėtį, kai negalite priimti dovanos arba neatsinešate dovanos ten, kur jos tikimasi. „Yara“ ragina visus nuolat priminti atitinkamiems verslo partneriams apie šią dovanų politiką, ypač prieš vietines šventes.

Tačiau „Yara“ supranta, kad kai kuriose kultūrose ir tam tikromis ypatingomis progomis, dovanų teikimas yra natūrali ir teisėta verslo kultūros dalis. Tais atvejais, kai aplinkybės leidžia įteikti dovaną, taikomos šios taisyklės:

Dovanų vertės ribos

Savarankiškas sprendimas	0–75 JAV doleriai
Deklaracijos forma	>75 JAV doleriai

Skaitinės ribos taikomos kiekvienos atskiros dovanos vertei vienam asmeniui.

Kiekviena šalis gali nustatyti mažesnę savarankiškai pasirenkamos sumos ribą. Tokiais atvejais visada taikoma mažiausia riba. Dėl jūsų šalyje taikomos ribos pasitarkite su savo tiesioginiu vadovu.

Taip pat peržiūrėkite nurodymus dėl draudžiamų dovanų, pateiktus šio skyriaus pradžioje.

Savarankiškas sprendimas

Dovanas (įskaitant ne verslo svetingumo paslaugas), kurių vertė mažesnė nei 75 JAV doleriai, galite priimti ar teikti be išankstinio jūsų tiesioginio vadovo sutikimo. Atminkite, kad ši suma visada priklauso nuo mažesnės šalyje nustatytos ribos, taip pat nuo apribojimų, taikomų draudžiamoms dovanoms.

Klausimai, kuriuos galite sau užduoti:

- Ar ši dovana arba svetingumo išraiška teisėta?
- Ar jūsų siūloma dovana arba svetingumo išraiška atitinka gavėjo politiką?
- Ar ši dovana arba svetingumo išraiška suteikia neigiamos įtakos įvaizdį?

Deklaracijos forma

Dovanos ir ne verslo svetingumo paslaugos, kurių vertė viršija 75 JAV dolerius, neturėtų būti teikiamos ar priimanos iš verslo partnerių ar kitų trečiųjų šalių.

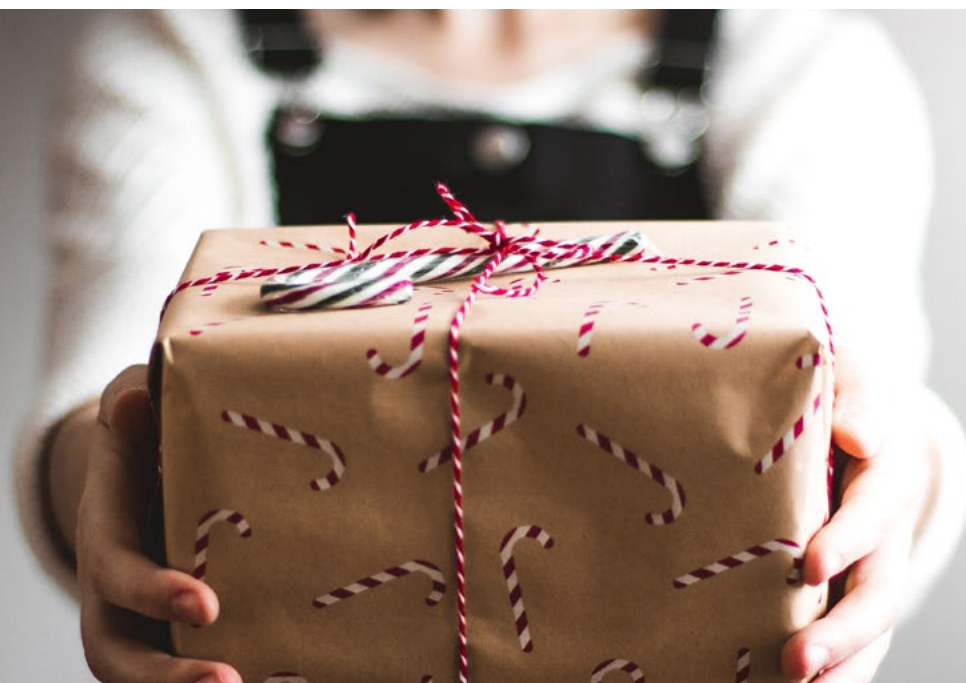
Tačiau pripažįstame, kad tam tikromis aplinkybėmis dėl verslo poreikių tai gali būti pateisinama. Šiais retais atvejais turite gauti savo tiesioginio vadovo rašytinį pritarimą bei pateikti „Dovanų ir svetingumo paslaugų deklaracijos formą“, kurią galima rasti skyriuje „Etika ir atitiktis“.

Atkreipkite dėmesį, kad dovaną, kurios vertė viršija 75 JAV dolerius, gavęs asmuo jokiais atvejais negalės pasilikti šios dovanos, net jei jis ją priėmė dėl verslo poreikių ar kultūrinių ypatumų. Reikėtų mandagiai atsisakyti tokių dovanų ir jas grąžinti arba pasidalinti jomis su kolegomis. Jei tai neįmanoma, jos turi būti paaukotos labdarai.

„Dovanų ir svetingumo paslaugų deklaracijos forma“ pateikta „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose kartu su papildomais nurodymais, kaip užpildyti šią formą.

Kitos dovanų rūšys

- Verslo partnerių ar kitų asmenų rengiamų loterijų laimėjimai yra dovanos.
- Ši politika netaikoma „Yara“ dovanoms darbuotojams.
- Ši politika netaikoma dovanoms, kurias darbuotojai dovanoja vieni kitiems, tačiau tokiais atvejais primygtinai raginame elgtis labai atsargiai, skaidriai ir pasitarti su tiesioginiu vadovu.

9.3. Verslo kelionės

Verslo kelionės jokiais atvejais negali daryti, ar sukelti įspūdį, kad jos daro, netinkamą poveikį arba duoda nesąžiningos naudos. Jos turėtų būti vertinamos pagal griežčiausius kriterijus ir negali būti pernelyg didelės ar dažnos.

Priėmimas

Kai yra keliaujama „Yara“ verslo reikalais, „Yara“ apmoka kelionės ir apgyvendinimo išlaidas.

Suteikimas

Pripažįstame, kad tam tikromis aplinkybėmis dėl verslo poreikių gali atsirasti pagrįsta priežastis apmokėti verslo partnerių ar kitų asmenų kelionę. Tokiais atvejais, prieš siūlant padengti tokias išlaidas, būtina pateikti „Dovanų ir svetingumo paslaugų deklaracijos formą“, kurią galima rasti skyriuje „Etika ir atitiktis“. Tai taip pat taikoma, kai „Yara“ apmoka kelionės ir (arba) apgyvendinimo išlaidas, susijusias su apsilankymais „Yara“ gamykloje, mokslinių tyrimų ir plėtros centre ar kitame objekte.

Išlaidų išskaidymas

Kai kuriais atvejais yra tikslinga dalytis transportu, pavyzdžiui, kartu važiuoti taksi arba keliauti į atokią vietovę. Tokiais atvejais patartina pasidalinti išlaidas lygiomis dalimis.

Sutuoktiniai

Sutuoktiniai gali vykti į verslo keliones kartu su „Yara“ darbuotojais, jei visas susijusias išlaidas padengia jie patys, o ne „Yara“ ar kitas trečiasis asmuo ir tai netrukdo vykdyti darbo pareigų. Jūsų tiesioginis vadovas turi būti informuotas raštu.

„Yara“ nemoka už sutuoktinius net ir tuo ypatingu atveju, kai apmokame verslo partnerio ar kito trečiojo asmens kelionės ir apgyvendinimo išlaidas.

Jei „Yara“ apmoka verslo partnerių kelionės išlaidas, būtina užpildyti dovanų ir svetingumo paslaugų deklaracijos formą.

9.4. Dovanos valstybės tarnautojams

Valstybės tarnautojas yra:

- bet kuris asmuo, kuris visą ar ne visą darbo dieną dirba nacionalinėje, regioninėje ar vietos valdžios institucijoje, arba veikia jų vardu;
- valstybei priklausančioje ar jos kontroliuojamoje įmonėje ar kitame ūkio subjekte arba veikia jų vardu;
- tarptautinių viešųjų organizacijų (pvz., Jungtinių Tautų, Europos Sąjungos, Pasaulio banko ir kitų tarptautinių plėtros organizacijų) darbuotojai arba atstovai;
- politinės partijos, politinių partijų pareigūnai ir kandidatai į valstybės tarnybą;
- taip pat bet kuris kitas asmuo, oficialiai veikiantis valstybinės įstaigos ar subjekto vardu, įskaitant asmenis, einančius pareigas teisėkūros, administracinėje ar teisminėje institucijoje, bei karinių pajėgų narius ir policijos pareigūnus.

Turite būti ypač atsargūs teikdami ar priimdami dovanas, svetingumo paslaugas ir išlaidas, pavyzdžiui, dienpinigius, iš valstybės tarnautojų ar su jais artimai susijusių asmenų. Niekada nesiūlykite ir neteikite valstybės tarnautojams dovanų ar svetingumo paslaugų, kad gautumėte licenciją, leidimą ar kitokios naudos.

Tačiau tam tikromis aplinkybėmis gali būti leidžiama padengti valstybės tarnautojo kelionės ir kitas išlaidas. Pavyzdžiui, kartais „Yara“ gali apmokėti valstybės tarnautojo apsilankymą gamykloje ar laboratorijoje įstatymuose numatyto patvirtinimo tikslais.

Prieš siūlydami dovanas, svetingumo paslaugas, išlaidų padengimą ar keliones bet kuriam valstybės tarnautojui, turite pasitarti su Etikos ir atitikties užtikrinimo skyriumi.

9.5. Išlaidos

Visos su darbu susijusios išlaidos turi būti skaidrios, patvirtintos, pagrįstos ir atitikti taikomą politiką. Jos turi būti tiksliai užfiksuotos mūsų apskaitos knygoje ir dokumentuose.

10. Darbas su mūsų verslo partneriais

Patiems vykdyti etišką veiklą, laikantis nustatytų reikalavimų, nepakanka. „Yara“, kaip pasaulinė bendrovė, taip pat vertinama pagal mūsų verslo partnerių elgesį ir yra atsakinga už tai, su kuo renkasi bendradarbiauti. „Yara“ yra tvirtai pasiryžusi būti atsakingos ir tvarios vertės grandinės dalimi bei toliau sieks tobulinti savo sistemas ir procesus, kad pasiektų šį tikslą.

Visi mūsų verslo partneriai turėtų laikytis visų atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų, taip pat „Yara“ verslo partnerių etikos kodekso (parengto daugiau nei 20 kalbų, kurį galima rasti „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose ir interneto svetainėje www.yara.com). Tai reiškia, kad jie turi vykdyti savo veiklą pagal tarptautiniu mastu pripažintus ir patvirtintus standartus, taikomus svarbiausiose srityse, tokiose kaip kova su korupcija, žmogaus teisės, darbo sąlygos, tvarumas, verslo etika ir atitiktis. „Yara“ įsipareigoja dirbti tik su tais partneriais, kurie atitinka šiuos reikalavimus o to nepadarius verslo santykiai gali būti nutraukti.

Dėl atitikties nuostatų įtraukimo į verslo partnerio sutartį pasitarkite su Teisės skyriumi.

11. Sąžininga konkurencija

„Yara“ taiko griežtą politiką, pagal kurią veikla turi būti vykdoma laikantis visų galiojančių konkurencijos įstatymų ir kitų teisės aktų.

Mūsų, kaip darbuotojų, pareiga yra susipažinti su atitinkamais konkurencijos įstatymais ir kitais teisės aktais bei savo darbo veiklą vykdyti pagal visus jų reikalavimus. Jei turite klausimų ar abejonų dėl šių įstatymų turinio ar taikymo srities arba su jais susijusios verslo veiklos, pasitarkite su savo tiesioginiu vadovu arba Teisės skyriumi.

11.1. Konkurencijos įstatymo reikalavimai

Norėdami užtikrinti, kad laikotės konkurencijos įstatymų:

- Būkite budrūs, kai konkurentai ima kalbėti apie vidaus ar komerciniu požiūriu svarbius reikalus (pvz., kainodaros strategiją, nuolaidas, numatomą gamyklos uždarymą / išplėtimą ir kt.). Prasidėjus tokiam pokalbiui, nedelsdami iš jo pasišalinkite ir praneškite apie tai savo tiesioginiam vadovui ir Teisės skyriui.
- Niekada nedalyvaukite jokiuose netinkamuose pokalbiuose raštu, elektroniniu būdu ar žodžiu. Rašytinis bendravimas gali būti panaudotas kaip įrodymas teisme.
- Susipažinkite su „Yara“ atitikties konkurencijos teisės reikalavimams užtikrinimo vadovu ir netikėtų patikrinimų (angl. dawn raid) vykdymo vadovu, kurie pateikti „Aktualijų“ skyriuje, įskaitant kitas jūsų vietos rinkai aktualias procedūras ir nuorodas. Be to, „Yara“ mokymosi platformoje siūlomi nuotolinio mokymosi internetu kursai.

Nežinojimas nebus laikomas priimtinu pasiteisinimu konkurencijos institucijoms, o nesilaikant konkurencijos taisyklių gali būti taikomos drausminės priemonės. Atkreipkite dėmesį, kad nė vienas „Yara“ darbuotojas neturi teisės duoti įsakymus ar nurodymus, dėl kurių būtų pažeisti šie įstatymai ir kiti teisės aktai.

11.2. Vertikalieji apribojimai

Dažnai pasitaikantys vertikalųjų apribojimų pavyzdžiai:

- Perpardavimo kainų palaikymas – minimalių arba maksimalių kainų, kuriomis platintojas gali perparduoti įsigytą produktą, nustatymas.
- Teritoriniai apribojimai – geografinės teritorijos, kurioje platintojas gali perparduoti įsigytą produktą, apribojimas.
- Išimtinis tiekimas – pirkejo skatinimas prekiauti tik „Yara“ produktais.
- Susiejimo susitarimai ir sujungimas – vieno produkto pasiūla, priklausanti nuo kitų produktų ar paslaugų pirkimo.

11.3. Slaptas susitarimas

Slaptų susitarimų pavyzdžiai yra:

- Kainų nustatymo ir kainodaros strategijos – tų pačių produktų ar paslaugų pardavimas tokiomis pačiomis kainomis ir panašiomis sąlygomis.
- Pardavimo arba gamybos apimtis – tik tam tikro (riboto) produktų kiekio gamyba arba pardavimas rinkoje.
- Teritorijų pasidalijimas – susitarimas nedalyvauti kitų susitarimo šalių rinkose, siekiant sumažinti konkurenciją sutartose teritorijose arba dėl tam tikrų kategorijų klientų.
- Antikonkurencinis veiksmų suderinimas konkursuose (angl. bid rigging) – tam tikra sukčiavimo forma, kai šalys aukcione pateikia netikrus pasiūlymus.

Negalite dalyvauti nei tiesioginiame, nei netiesioginiame slaptame susitarime. Tai apima dalijimąsi visų rūšių informacija, kuri gali turėti įtakos būsimam konkurento elgesiui rinkoje. Net neoficialus minėtųjų klausimų aptarimas dažnai gali pažeisti konkurencijos įstatymus. Dėl tokio pobūdžio veiksmų „Yara“ gali būti skirtos didelės baudos, o susijusiems asmenims taip pat gali būti skirtos baudos ir (arba) laisvės atėmimo bausmė, drausminės priemonės.

11.4. Dominuojanti padėtis

Jei dirbate rinkoje, kurioje institucijos laiko „Yara“ dominuojančią padėtį užimančia rinkos dalyve (kurios rinkos dalis yra didesnė nei 40–50 proc.), ir jūsų darbas yra susijęs su pardavimu, rinkodara ar pirkimu, turite vengti „Yara“ veiklų, kurios gali būti laikomos pažeidimu, pvz., lojalumo nuolaidos ir grobuoniškos kainos.

11.5. Susijungimas ir įsigijimas

Sprendžiant susijungimų ir įsigijimų ar jungtinės veiklos įmonių klausimus, visuomet turi dalyvauti Teisės skyrius, kad būtų išvengta antikonkurencinių veiksmų ar pranešimo apie susijungimus reikalavimų pažeidimo.

12. Finansinė atskaitomybė

12.1. Finansinė atskaitomybė ir skaidrumas

„Yara“, kaip rinkos lyderė ir akcijų biržos bendrovė, privalo pateikti savalaikę, išsamią ir tikslią informaciją mūsų akcininkams, taip pat valstybės reguliavimo institucijoms ir plačiajai visuomenei. „Yara“ finansiniai dokumentai turi būti išsamūs, teisingi, tikslūs, pateikti laiku ir suprantami.

Visi mūsų dokumentai turi būti parengti pagal galiojančius įstatymus, kitus teisės aktus, atitinkamus apskaitos standartus ir „Yara“ vidaus politikas. Be to, „Yara“ turi laikytis Norvegijos vertybinių popierių biržos (Oslo Børs) taisyklių ir Norvegijos įmonių valdymo kodekso, nepriklausomai nuo to, kuriame biure dirbate. Tinkamos, veiksmingos ir efektyvios vidaus kontrolės procedūros, susijusios su finansine atskaitomybe, turi būti įgyvendinamos laikantis pagrindinių reikalavimų, įskaitant tinkamą pareigų atskyrimą ir įgaliojimų perdavimą.

Kiekvienas yra atsakingas už tai, kad jų teikiamos finansinės ataskaitos ir informacija būtų išsamios, teisingos, tikslios, pateikiamos laiku ir suprantamos. Visi bendrovės dokumentai (sąskaitos faktūros, išlaidų sąskaitos, ataskaitos dėl išlaidų kelionėms ir pramogoms, algalapiai, paslaugų teikimo dokumentai, ataskaitos ir t. t.) turi būti parengti laiku ir tiksliai. Dėl „Yara“ integruoto verslo modelio, tarp dviejų funkcijų ir verslo linijų reikia plataus bendradarbiavimo. Finansinė atskaitomybė atspindi tai, kas vyksta bendrovėje; mūsų apskaitos knygos ir dokumentuose turi būti tiksliai užfiksuoti visi verslo sandoriai, kuriuose dalyvavote. Nė vienas iš mūsų negali parengti ar dalyvauti rengiant klaidingus ar neišsamius dokumentus.

Tai ypač svarbu, kai vadovybės sprendimai ir prielaidos turi įtakos atskaitiniams duomenims ir kai pagrindiniai veiklos rodikliai yra grindžiami finansiniais rezultatais. Iš visų finansinėje apskaitoje ir ataskaitų teikime dalyvaujančių darbuotojų „Yara“ reikalauja reikiamo profesinio objektyvumo ir skepticizmo.

„Yara“ bendravimas ir bendradarbiavimas su vidaus ir išorės auditoriais turi būti atviras, sąžiningas ir visapusiškas. Visi audito metu iškelti klausimai ar problemos turi būti tinkamai išnagrinėti ir išspręsti.

Turėtumėte nedelsdami pranešti apie bet kokią įtariamą ar faktinį klaidingą ar netinkamą finansinės ar veiklos informacijos pateikimą. Bet koks tyčinis veiksmas, skirtas paveikti ar pakoreguoti finansinius duomenis norimam rezultatui pasiekti, bus laikomas sukčiavimu.

Daugiau informacijos galima rasti Finansinės atskaitomybės vidaus kontrolės vadove ir „Yara“ apskaitos vadove.

12.2. Viešai neatskleista informacija

„Yara“ yra akcijų biržos dalyvė. Todėl negalite pirkti ar parduoti „Yara“ ar kitų bendrovių akcijų ar kitų finansinių priemonių, jei turite informacijos, kuri rinkoje nėra plačiai žinoma ir kurios paskelbimas gali turėti reikšmingos įtakos šių finansinių priemonių ar su jomis susijusių finansinių priemonių kainai. Taip pat negalite patarti kitiems atlikti tokius veiksmus.

Svarbi viešai neatskleista informacija gali būti teigiama arba neigiama. Pavyzdžiui, informacija, kurią galima priskirti viešai neatskleistai informacijai, yra dar nepaskelbtos finansinės ataskaitos, informacija apie susijungimus ar įsigijimus, didelės verslo dalies pardavimą, dividendų politikos pokyčius ar vykdomosios vadovybės pasikeitimus.

Jei turite klausimų, ar jūsų turima informacija laikoma viešai neatskleista informacija, turėtumėte pasitarti su Ryšių su investuotojais skyriumi arba Teisės skyriumi.

Jokiais atvejais negalite atskleisti vidinės informacijos jokiame „Yara“ nedarbančiame asmeniui, įskaitant jūsų šeimos narius ar draugus. Taip pat neturėtumėte aptarinėti šios informacijos su kolegomis, kuriems nereikia jos žinoti. Pagal įstatymą „Yara“ privalo sudaryti sąrašą asmenų, galinčių pasiekti vidinę informaciją, ir naudoti IT sistemą, vadinamąją „InsiderLog“, siekdama laikytis šio reikalavimo. Jei turite vidinės informacijos, gavę pranešimą turėsite kuo greičiau prisijungti prie šios sistemos ir užpildyti reikiamus laukelius.

Prekyba pasinaudojant viešai neatskleista informacija laikoma neteisėta pagal daugelio šalių, kuriose vykdoma veikla, vertybinių popierių įstatymus. Šių įstatymų pažeidėjams gali būti taikomos civilinės ir (arba) baudžiamosios atsakomybės priemonės.

12.3. Pinigų plovimas

Daugeliu nusikalstamų veikų siekiama pelno veiką darančiam asmeniui ar grupei. Pinigų plovimas – tai nusikalstamu būdu gautų pajamų legalizavimas, siekiant nuslėpti jų neteisėtą kilmę.

Pinigų plovimas yra neteisėtas Norvegijoje ir daugelyje kitų šalių. „Yara“ draudžia pinigų plovimą ir imasi prevencinių priemonių, kad būtų išvengta nesąmoningo dalyvavimo tokioje veikloje.

12.4. Lėšos

Nepriklausomai nuo to, ar vykdoma darbo veikla, keliaujate darbo reikalais, ar pramogaujate su savo verslo partneriais, privalote apdairiai naudoti „Yara“ lėšas. Šias lėšas turite naudoti atsakingai ir tik darbo tikslais. Kiekvienas iš mūsų yra atsakingas už tai, kad „Yara“ lėšos būtų tinkamai apskaitytos ir kontroliuojamos, siekiant išvengti netinkamo naudojimo ir vagystės.

13. Bendrovės informacijos apsauga

Mūsų bendrovė, verslo partneriai ir akcininkai tiki, kad apsaugosime „Yara“ turtą. Esame atsakingi už šio turto apsaugą, įskaitant materialų turtą (pavyzdžiui, prekes, produktus, įrangą ir lėšas) ir intelektualinę nuosavybę.

13.1. Konfidenciali ir visiškai slapta informacija

Mes visi turime stengtis užtikrinti, kad atitinkamo leidimo neturintys bendrovės darbuotojai ir pašaliniai asmenys negalėtų naudotis konfidencialia „Yara“ informacija. Apskritai konfidenciali ir visiškai slapta informacija yra viešai neskelbiama informacija, kuri yra itin svarbi „Yara“, jos darbuotojams ar verslo partneriams. Neteisėtas jos atskleidimas gali turėti neigiamą poveikį „Yara“ ir jos partneriams. Tai gali būti strateginė informacija, pavyzdžiui, verslo planai, rinkodaros ir pardavimo informacija, sutartys, produktų kūrimo planai, informacija apie susijungimus ir įsigijimus, tarpinių ataskaitų projektai ir inžinerinės specifikacijos. Neteisėtas tokios informacijos atskleidimas gali pakenkti „Yara“ veiklai ar reputacijai, taip pat gali turėti įtakos „Yara“ ar jos partnerių akcijų kainai. Todėl privalome laikytis visos šios informacijos konfidencialumo užtikrinimo reikalavimų, išskyrus tuos atvejus, kai jos atskleidimas yra leidžiamas arba būtinas pagal įstatymus.

Daugiau informacijos galima rasti Informacijos apsaugos politikoje.

Siekiant užkirsti kelią leidimo neturintiems asmenims naudotis „Yara“ vidine informacija, jūs, kaip „Yara“ darbuotojas, turėtumėte:

- Atkreipti dėmesį į tai, kur esate, ir ar niekas jūsų negirdi. Vengti viešai neskelbiamos „Yara“ informacijos aptarinėjimo viešose vietose, pavyzdžiui, lėktuve, traukinyje ar lifte. Panašių atsargos priemonių reikia imtis dalyvaujant telefoninėse konferencijose, nes prie pokalbio gali prisijungti ir pašaliniai asmenys, o to išvengti yra sunku.
- Tinkamai kontroliuoti dokumentus užtikrinant, kad informacija būtų tinkamai apsaugota jos saugojimo ir platinimo metu.
- Suprasti, kad „Yara“ el. laiškų persiuntimas be leidimo yra konfidencialumo pažeidimas. Tai taikoma ir laiškų persiuntimui jūsų asmeniniu el. pašto adresu.
- Užtikrinti, kad prieš pateikiant konfidencialią informaciją būtų sudarytas tinkamas konfidencialumo susitarimas.
- Įsitikinti, kad saugiai atsikratote nereikalingų spausdintų dokumentų, kuriuose yra konfidencialios informacijos, sudėdami juos į saugias dėžes arba susmulkindami juos smulkintuvu.
- Nesidalinti slapta „Yara“ informacija socialiniuose tinkluose ar išoriniais kanalais.
- Nelaikyti slaptos „Yara“ informacijos neįgaliose debesijos duomenų saugyklose ir kitose vietose.

- Išorinėse laikmenose saugoma slapta informacija turi būti apsaugota nuo neteisėto naudojimo taikant IT skyriaus suteiktą informacijos apsaugos priemonę („Azure Information Protection“) arba užtikrinant, kad ji niekada nebūtų palikta be priežiūros. Tai taikoma ne tik kompiuteriams ir nešiojamiesiems kompiuteriams, bet ir USB atmintinėms, išoriniams diskams ir išmaniesiems telefonams.

Taip pat privalome apsaugoti klientų ir verslo partnerių mums patiktą konfidencialią informaciją. Jokiais atvejais negalite atskleisti partnerių ar klientų informacijos, išskyrus atvejus, kai tai leidžiama arba privaloma pagal įstatymus.

13.2. Intelektinė nuosavybė

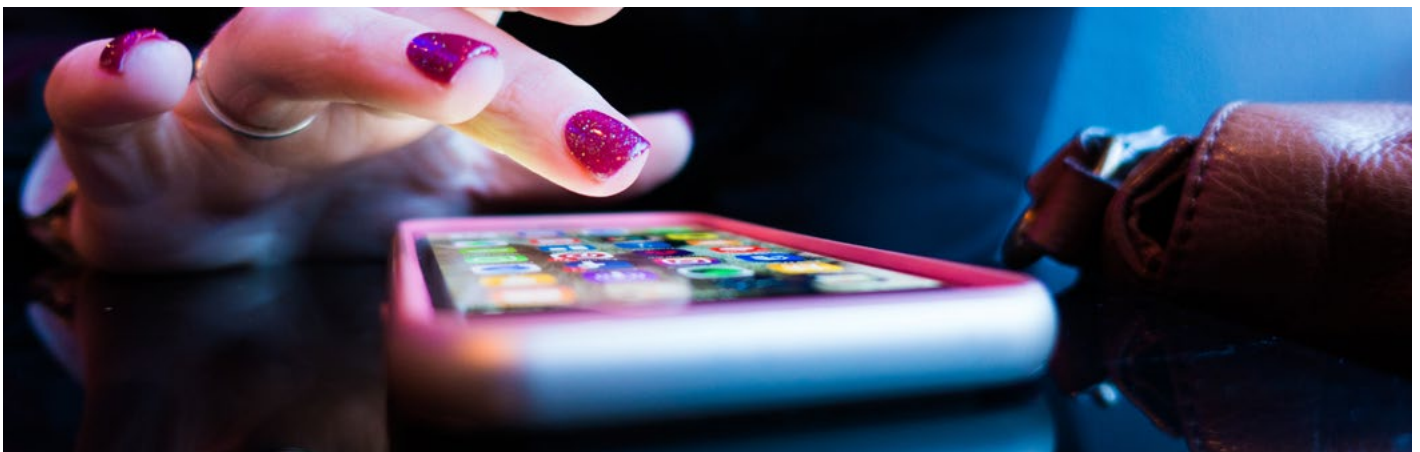
„Yara“ intelektinė nuosavybė yra vienas vertingiausių mūsų resursų. „Yara“ intelektinę nuosavybę sudaro „Yara“ priklausančios verslo idėjos ar informacija, pavyzdžiui, unikalūs produktai ar metodikos ir nuosavybės teise priklausanti informacija. Tai apima mūsų komercines paslaptis, praktinę patirtį (angl. know-how), patentus, prekių ženklus ir medžiagą, kuriai taikoma autorių teisių apsauga. Atkreipkite dėmesį, kad „Yara“ pasilieka išskirtinę nuosavybės teisę į bet kokią jūsų darbo metu sukurtą ar išplėtotą intelektinę nuosavybę, jei ši veikla yra susijusi su darbu „Yara“.

Jūs taip pat privalote gerbti „Yara“ ir kitų asmenų intelektinės nuosavybės teises. Tai reiškia, kad turite laikytis visų taikomų įstatymų, reglamentuojančių „Yara“ bei mūsų verslo partnerių intelektinės nuosavybės teises. Be to, turite gerbti teises, susijusias su nemokamos ar laikinai nemokamos programinės įrangos naudojimu.

13.3. Elektroniniai prietaisai

Nors „Yara“ pripažįsta, kad bendrovei priklausantys kompiuteriai ir kita IT įranga kartais gali būti naudojami asmeniniais tikslais, ši įranga suteikiama darbo reikmėms.

- Būkite itin atsargūs naudodamiesi socialiniais tinklais ar pramoginėmis paslaugomis bendrovės kompiuteriuose ir IT sistemose.
- Neįdiekite neteisėtos programinės įrangos, nenaudokite srautinio atsisiuntimo ir nelaikykite piratinės muzikos ar kitų tipų skaitmeninės pramoginės medžiagos „Yara“ įrenginiuose.
- Nenaudokite jums priskirto „Yara“ el. pašto adreso ir slaptažodžio registruodamiesi išoriniuose forumuose bei neminėkite „Yara“ pavadinimo, nebent tam būtų suteiktas leidimas.
- Visuomet ir visur (namuose, biure, kelionių metu), apsaugokite prieigą prie „Yara“ įrenginių ir laikomos informacijos – neatskleiskite slaptažodžių ir nesuteikite prieigos neįgaliotoms šalims (įskaitant šeimos narius).
- Sužinokite, kokiais būdais apsisaugoti nuo mėginimų pavogti „Yara“ elektroninę informaciją (duomenų viliojimo).

14. Duomenų apsauga

Visi privalome saugoti mūsų kolegų, klientų, tiekėjų ir verslo partnerių privatumą ir asmens duomenis. Todėl svarbu, kad visi „Yara“ darbuotojai, kurie gali tvarkyti ar kitaip naudoti asmens duomenis, būtų informuoti apie taikomas reikalavimus.

„Yara“ įdiegė toliau nurodytą duomenų privatumo politiką ir susijusias procedūras bei rekomendacijas, kuriose numatyta tvarka, kaip „Yara“ turi būti tvarkomi ir apsaugomi asmens duomenys:

- „Yara“ duomenų privatumo politika, kuri taikoma darbuotojų, klientų, tiekėjų ir verslo partnerių duomenims, ir
- „Yara“ JK duomenų privatumo politika, kuri taikoma darbuotojų, klientų, tiekėjų ir verslo partnerių duomenims.

Visi „Yara“ darbuotojai privalo laikytis šios politikos nuostatų. Už „Yara“ asmens duomenų apsaugos politikos pažeidimą gali būti taikomos drausminės priemonės, įskaitant darbo sutarties nutraukimą.

Kas yra asmens duomenys?

Asmens duomenys yra visa informacija apie asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba gali būti nustatyta, kuri gali būti naudojama atskirai arba kartu su kita informacija norint susisiekti, surasti ar kitaip identifikuoti asmenį. Darbuotojo ar kliento vardas, pavardė, telefono numeris ir elektroninio pašto adresas yra tipiniai asmens duomenų pavyzdžiai, taip pat kaip ir darbo rezultatų įvertinimai, informacija apie darbo užmokestį, darbo valandas, naudotojo paskyra ir veiklos elektroninėje erdvėje registravimo įrašai, susiję su asmens naudojimusi IT ištekliais.

Pati informacija apie bendrovę savaime nėra asmens duomenys. Tačiau bendrovės atstovo (pavyzdžiui, kliento atstovo) kontaktinė informacija yra asmens duomenys ir turi būti tvarkoma atitinkamai. Jei asmuo yra individualus prekiautojas, šio asmens kontaktinė informacija, vardas, pavardė ir pirkimo informacija taip pat būtų asmens duomenys, kuriems būtų taikomi griežti reikalavimai. Daugiau informacijos apie tai, kas yra asmens duomenys, galima rasti „Aktualijų“ puslapyje „Duomenų apsauga“.

Kaip tvarkyti asmens duomenis?

Tvarkydami kitų asmenų asmens duomenis turite apsaugoti juos ir apriboti galimybes naudoti juos be leidimo bei užkirsti kelią atsitiktiniam jų atskleidimui, vadovaudamiesi „Yara“ duomenų apsaugos politika ir su ja susijusiomis rekomendacijomis. Šiame kontekste „tvarkymas“ reiškia su asmens duomenimis atliktą veiksmą arba jų naudojimą,

pavyzdžiui, registravimą, rinkimą, saugojimą, keitimą, ištrynimą, atskleidimą ar kitokį asmens duomenų pateikimą. Atminkite, kad tam tikrose atsakomybės srityse, pavyzdžiui, žmogiškųjų išteklių, IT, pirkimų ir ūkininkavimo, yra taikomos specialios asmens duomenų tvarkymo procedūros.

Vienas iš pagrindinių privatumo principų yra tas, kad asmens duomenys gali būti naudojami tik konkrečioms, aiškioms ir teisėtiems tikslams. Tai reiškia, kad jūs, kaip „Yara“ darbuotojas, galite rinkti, naudoti ar kitaip tvarkyti asmens duomenis tik konkrečioms tikslams. Šie tikslai turi būti objektyviai pagrįsti „Yara“ veikla. Kitas svarbus dalykas yra duomenų rinkimo kiekio mažinimas. Nerinkite daugiau duomenų nei reikia, nustatykite saugojimo laikotarpį, o po jo asmeninius duomenis ištrinkite.

Teisėtas asmens duomenų tvarkymas ir saugojimas tapo kaip niekada svarbus dėl sparčios skaitmenizacijos ir asmens duomenų svarbos skaitmeniniame pasaulyje, taip pat dėl ES duomenų apsaugos teisės aktų (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR)), taikomų nuo 2018 m. gegužės mėnesio. Organizacijoms, nesilaikančioms BDAR, gali būti skirtos didelės baudos – iki 4 proc. metinės pasaulinės apyvartos arba 20 mln. eurų, tai gali pakenkti ir jų reputacijai. Todėl labai svarbu, kad asmens duomenis tvarkantys darbuotojai laikytųsi taikomų taisyklių.

Norėdami gauti daugiau informacijos apie tai, kaip turi būti tvarkomi asmens duomenys, apsilankykite „Aktualijų“ puslapyje „Asmens duomenų apsauga“ arba kreipkitės į asmens duomenų apsaugos vadovą ar savo regioninį asmens duomenų apsaugos koordinatorių.

15. Tvarumas, suinteresuotosios šalys ir mūsų bendruomenė

15.1. Tvarumas

Siekdama savo misijos ir vizijos, „Yara“ atnaujiną įmonės strategiją, įtraukdama siekį, tapti ekologiškų trąšų pasėliams ateities organizacija. Šis tikslas užsibrėžtas atsižvelgiant į klimato ir gamtos krizę, pasaulyje besikeičiančią žemės ūkio pramonę, didėjančią konkurenciją ir padidėjusią vartotojų įtaką maisto vertės grandinei.

„Yara“ turi du strateginius prioritetus: tobulinti savo operacijas ir plėsti pasiekiamumą bei pasiūlą. Šie prioritetai skatina drąsius sprendimus, įgalinančius mūsų veiklos efektyvumo didinimą.

Todėl kurdami tausias agrokultūrines praktikas, sudarydami sąlygas vandenilio ekonomikai, turime pirmuoti ir mūsų veikla turi tapti tvaresnė. Turime rasti inovatyvius, plačiai pritaikomus sprendimus, kuriais galėsime pasidalyti su ūkininkais ir klientais.

Mes sieksime aplenkti konkurentus, didindami savo kompetenciją, vadovaudamiesi geriausiomis saugumo praktikomis ir ieškodami naujų bei novatoriškų būdų, kaip gauti pelno iš žinių, kuriomis galėsime pasidalyti su kitais.

Mes išsikėlėme tikslą, kad nuo 2050 metų sugebėsime nedaryti jokio poveikio klimatui. Šiam tikslui pasiekti pasinaudosime savo lyderiaujančia pozicija kurti trąšų

pramonės standartus ir kurti skatinantį tvaresnius pasėlių mitybos sprendimus, palaikomus mūsų nitratų produktų. Mes aktyviai dalyvaujame ir tobuliname trąšų pramonės teršalų išmetimo normas. Mes tikime, kad tvarumas ir vertės kūrimas gali eiti koja kojon. Todėl „Yara“ inovacijas kuria turėdamas tikslą – tapti pokyčių dalimi.

15.2. Rėmimas

Mes remiame iniciatyvas, kurios prisideda prie bendrų vertybių ir siekių įgyvendinimo. Mūsų remiamos veiklos turi atitikti mūsų tikslą ir viziją. Be to, mes remiame institucijas ar veiklas, kurios puoselėja mūsų istoriją ir prisideda prie ekonomikos vystymo regionuose, kuriuose mes vykdomė veiklą.

Parama grindžiama oficialiu dviejų šalių susitarimu ir ji yra laikoma rinkodaros ir padėties įtvirtinimo įrankiu. Atkreipiame dėmesį, kad „Yara“ neremia asmenų.

Visos remiamos iniciatyvos turi atitikti „Yara“ misiją ir viziją, taip pat:

- Skatinti prekių ženklo žinomumą.
- Prisidėti prie mūsų misijos ir vizijos.

- Palaikyti mūsų istoriją ir paveldą.
- Skatinti įvairovę ir įtraukimą.
- Atspindėti mūsų vertingą veiklos indėlį į vietos bendruomenes.
- Gerinti santykius su klientais.
- Skatinti grupes ir asociacijas vystančias vietos ekonomiką.
- Aktyvinti vietines iniciatyvas, kurios prisideda prie mūsų tikslo, tausoti aplinką ir aprūpinti pasaulį maistu.

Priimdami sprendimą įsipareigoti, visuomet turėtume siekti, kad tai prisidėtų prie prekės ženklo matomumo ir įmonės žinomumo, garsinant ją remiamos iniciatyvos metu.

Paramą lokaliu lygiu, tvirtina vietos gamyklos vadovas, šalies vadovas ar lygiavertis asmuo.

Atitinkamai regiono vadovai ar valdybos vadovų komanda tvirtina paramą regiono ar visos organizacijos lygiu.

Pasaulinė ar organizacijos masto parama turi sietis su „Yara“ strateginiais tikslais ir vizija. Parama „Yara“ kompanijos mastu gali neapsiriboti geografija ir siekti žinomumo ir daryti įtaką visame pasaulyje. Dėl paramos teikimo, visos organizacijos lygiu, visuomet reikia konsultuotis su Prekės ženklo ir įmonės padėties įtvirtinimo skyriumi taip pat ją privalo patvirtinti vykdomosios valdžios vadovų komanda.

Asmuo ar asmenų grupė, priimančys sprendimą dėl investicijų, paramos ar stipendijų skyrimo bendruomenei, turi užtikrinti šio proceso ir jo rezultato sąžiningumą. Tai apima šias pareigas:

- užtikrinti, kad tokia pagalba nebūtų ir neatrodytų kaip kyšininkavimas ar korupcija;
- užtikrinti, kad nebūtų faktinių, potencialių ar numanomų interesų konfliktų;
- užtikrinti atskaitomybę ir skaidrumą, taip pat lėšų panaudojimą pagal paskirtį, nuolat kontroliuojant ir stebint, kaip teikiama pagalba;
- užtikrinti, kad pagalba nebūtų teikiama valstybės tarnautojo¹ (ar su juo artimai susijusio asmens), kuris prižiūri arba turi įtakos „Yara“ veiklai, nurodymu ar jo naudai;

- užtikrinti, kad teikiama pagalba visiškai atitiktų Sąžiningumo patikrinimo procedūrą, kai ji taikoma.

Paramos turi būti deklaruojamos paramos registracijos forma, kurią galima rasti aktualijų puslapyje.

15.3. Aukojimas

Įprastai, auka yra vienkartinė išmoka, už kurią nieko nesitikima gauti mainais. Visos „Yara“ aukos suteiktos laikantis valdžios institucijų reikalavimų.

Rinkos atžvilgiu, aukų suma turi būti kuo mažesnė, tačiau pakankama svarbiausiems dalykams padengti. Aukos negali būti duodamos:

- subjektams, kurie yra ar galimai bus verslo partneriai;
- privatiems asmenims.

Jei turite klausimų susijusių su aukojimų, susisiekit su savo regioniniu atitikties užtikrinimo vadovu.

15.4. Lobizmas

„Yara“ supranta, kad svarbu paskelbti savo poziciją su suinteresuotosiomis šalimis susijusiais klausimais. Šiuo tikslu „Yara“ gali samdyti jos vardu veikiančius lobistus, su sąlyga, kad bendraudami su valdžios pareigūnais, valdžios institucijomis ar organizacijomis lobistai nurodys, kad jie atstovauja „Yara“. Lobistai laikomi tarpininkais, kuriems taikomas SP pagal mūsų SP procedūrą (žr. 10.1 dalį „Tarpininkai, veikiantys „Yara“ vardu“).

Lobistai turi laikytis griežtų taisyklių, o Verslo reikalų skyrius turi visapusiškai prižiūrėti visą „Yara“ lobistinę veiklą. Mūsų vardu veikiantys lobistai privalo laikytis visų galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų.

¹ Apibrėžimas pateiktas 9.4 dalyje „Dovanos valstybės tarnautojams“

15.5. Politinė veikla ir parama

„Yara“ ragina visus savanoriškai pasinaudoti savo asmenine teise dalyvauti politiniame procese. Tačiau savo asmenine politine veikla turite užsiimti savo laisvalaikiu ir jai naudoti savo išteklius. Taip pat turite užtikrinti, kad jūsų asmeniniai politiniai siekiai ir parama nesukeltų interesų konflikto.

„Yara“ neteikia dovanų, aukų ar kitokios paramos politinėms partijoms ar atskiriems politikams.

Jokiais atvejais negalite tiesiogiai skirti bendrovės lėšų ar turto jokiai politinei partijai ar asmeniui, kuris yra ar siekia tapti valstybės tarnautoju, taip pat kitiems politiniams, religiniams ar ideologiniams subjektams. Be to, jūs negalite bendrauti su valstybės tarnautojais politikos klausimais ar užsiimti politine veikla „Yara“ vardu, išskyrus atvejus, kai tai yra numatyta vietos įstatymuose, taikomoje regioninėje politikoje bei suderinta su „Yara“ Verslo ryšių ir bendrovės reikalų skyriumi.

Jei turite klausimų, kreipkitės į savo tiesioginį vadovą, bendrovės reikalų skyrių arba Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrių.

15.6. Visuomenės informavimas apie „Yara“ veiklą

Labai svarbu, kad „Yara“ bendravimas su visuomene būtų nuoseklus ir autoritetingas. Todėl tik įgaliooti atstovai gali kalbėti su žiniasklaida ar investicijų analitikais „Yara“ vardu. Daugiau informacijos apie tai rasite „Yara“ Informacijos atskleidimo politikoje.

15.7. Asmeninis elgesys socialiniuose tinkluose

Darbuotojams skirtos rekomendacijos, kaip savo reikmėms naudotis socialiniais tinklais, yra įtrauktos į socialinių tinklų procedūrą, pateikiamą „Yara“ valdymo sistemoje. Vadovaukitės socialinių tinklų vadovu, kur rasite informacijos ir patarimų, kaip tinkamai ir veiksmingai naudotis socialiniais tinklais. Socialinių tinklų vadovas pateikiamas bendrovių bendravimo aktualijų puslapyje, bendrovė funkcijų skiltyje.

16.

Papildomos etikos ir atitikties užtikrinimo priemonės

Yra dar kelios papildomos priemonės, padėsiančios jums priimti teisingus sprendimus.

16.1. Etikos ir atitikties aktualijų puslapiai

Norėdami gauti išsamesnės informacijos daugeliu šiame dokumente aptartų temų, apsilankykite „Etikos ir atitikties aktualijų“ puslapiuose.

16.2. Elektroninio mokymosi kursai

Baikite „Yara“ interaktyvius nuotolinio mokymosi kursus Etikos kodekso tema. Juos galima rasti „Yara“ mokymosi platformoje, kurioje taip pat pateikiami papildomi ir praktiniai patarimai daugeliu šiame dokumente aptartų temų. Šie kursai kas dvejus metus yra privalomi visiems darbuotojams, galintiems naudotis „Yara“ mokymosi platforma. Jie apima įvairias temas, įskaitant sąžiningumo patikrinimą, žmogaus teises, verslo partnerius, korupciją, asmeninį elgesį, „skubos mokesčius“, dovanas ir svetingumo paslaugas.

16.3. Dalyvaukite etikos ir atitikties užtikrinimo mokymuose

Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrius turi specialiai pritaikytą interaktyvią tiesioginio mokymo programą, kurioje kasmet dalyvauja tūkstančiai darbuotojų. Gavę kvietimą dalyvauti tokioje programoje, dalyvavimą vertinkite kaip privalomą ir pasistenkite dalyvauti.

Dėl mokymų jūsų skyriui galite kreiptis tiesiogiai į regioninį atitikties užtikrinimo vadovą arba į Etikos ir atitikties užtikrinimo skyrių.

16.4. Rekomendacijų sąrašas

Rekomendacijų sąrašė pateikiami išsamūs praktiniai patarimai pasirinktomis Etikos kodekse aptartomis temomis. Jos gali būti apie:

- „skubos mokesčius“;
- interesų konfliktus;
- agentus ir tarpininkus;
- valstybės tarnautojus;
- sutarčių valdymą;
- etikos sprendimų priėmimą.

Rekomendacijų pirmiau nurodytomis temomis lapai pateikiami (tik anglų kalba) Etikos ir atitikties aktualijų puslapiuose.

17.

Žodynas

„Skubos mokestis“

Grynaisiais arba kitaip išmokami pinigai, mokami už tam tikro darbo užbaigimą laiku. Tai veiksmai, kuriuos turi atlikti gavėjas ir kurie gali apimti dokumentų tvarkymą ir leidimų išdavimą. Toks atsiskaitymas yra nominalios vertės, atitinkančios vietos ekonomiką.

Asmens duomenys

Asmens duomenys yra visa informacija apie asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba gali būti nustatyta, kuri gali būti naudojama atskirai arba kartu su kita informacija norint susisiekti, surasti ar kitaip identifikuoti asmenį.

Auka

Vienkartinė išmoka ar įmoka, už kurią nieko nesitikima gauti mainais.

Bendroji įmonė

Sutartinė verslo veikla vykstanti tarp dviejų ar daugiau šalių.

Intelektinė nuosavybė

Nuosavybės (tokios kaip idėja, išradimas ar procesas), kilusios iš asmens minties, proto ar programos ir panašių dalykų teisių registravimas.

Interesų konfliktas

Interesų konfliktas kyla tada, kai asmeniniai interesai kertasi arba gali kirstis su „Yara“ interesais.

Konfidenciali informacija

Viešai neskelbiama informacija, kuri yra itin svarbi „Yara“, jos darbuotojams ar verslo partneriams.

Korupcija

Piktnaudžiavimas turimomis pareigomis asmeniniams tikslams ir neteisingas pranašumas gautas dėl turimų pareigų.

Lengvatinio apmokestinimo jurisdikcijos

Lengvatinio apmokestinimo jurisdikcijos yra teritorijos, kuriose valdžios institucijos gali turėti ribotą informaciją, naudojamą apmokestinimo ar kitais tikslais.

Lobizmas

Teisėtas procesas, kurio metu stengiamasi paveikti visuomenę, valstybės politiką ir skirtingų lygių valstybės pareigūnų veiksmus bei sprendimus.

Parama

Iniciatyvų rėmimas, kurios vertybiškai atitinka „Yara“ misiją, viziją ir tikslus bei prisideda prie „Yara“ prekės ženklo žinomumo ir įmonės garsinimo.

Persekiojimas

Bet kokie nepalankūs veiksmai ar neveikimas, kuris vyksta kaip atsakas į darbuotojo praneštą pažeidimą.

Pinigų plovimas

Nusikalstamu būdu įgytų lėšų padėties pakeitimas, šitaip siekiant nuslėpti jų kilmę.

Prekyba pasinaudojant viešai neatskleista informacija

Viešos bendrovės akcijų ir kitų vertybinių popierių prekyba, kuri remiasi reikšminga, nevieša informacija apie bendrovę.

Priekabiavimas

Bet koks netinkamas elgesys su kitu asmeniu, kuris kuria priešišką, bauginančią, žeminančią, įžeidžiančią darbo aplinką, kuri neigiamai veikia kito asmens orumą ir psichologinę gerovę.

Sąžiningumo patikrinimas

Procesas, kurio metu tikrinami potencialūs, nauji ir esami verslo partneriai.

Slaptas susitarimas

Slaptas susitarimas – tai dviejų ar daugiau konkurentų susitarimas dėl konkurencijos apribojimo, siekiant įgyti nesąžiningą pranašumą. Dažnai tai yra įmonių susitarimas, dar žinomas kaip „kartelis“, dėl rinkos padalijimo, kainų nustatymo ar gamybos apribojimo.

Sukčiavimas

Sukčiavimas apibrėžiamas kaip bet koks tyčinis veiksmas ar neveikimas, siekiant apgaule ar kitomis nesąžiningomis priemonėmis atimti kito asmens turtą ar apeiti procedūrą.

Tarpininkas

Tarpininkas yra bendrovė ar asmuo, dirbantis „Yara“ vardu. Tarpininkai gali būti konsultantai, rangovai, agentai, perpardavinėtojai, brokeriai arba platintojai.

Valstybės tarnautojas

Tai bet kuris asmuo, kuris dirba nacionalinės, regioninės ar vietos valdžios institucijoje, valstybei priklausančioje ar jos kontroliuojamoje įmonėje ar kitame ūkio subjekte; tarptautinių viešųjų organizacijų darbuotojai arba atstovai; politinės partijos, politinių partijų pareigūnai ir kandidatai į valstybės tarnybą; taip pat bet kuris kitas asmuo, oficialiai veikiantis valstybinės įstaigos ar subjekto vardu, įskaitant asmenis, einančius pareigas teisėkūros, administracinėje ar teisminėje institucijoje, bei karinių pajėgų narius ir policijos pareigūnus.

Verslo partneris

„Yara“ verslo partneriai yra visi tie, su kuriais turime verslo reikalų, pvz., bet neapsiribojant: tiekėjai, klientai, platintojai, agentai, tarpininkai, perpardavėjai, konsultantai, rangovai, asocijuoti asmenys, lobistai ar jungtinės veiklos partneriai.

Vertikalieji apribojimai

Vertikalieji apribojimai – tai tam tikri prekybos susitarimo tarp įmonių, veikiančių skirtinguose gamybos ar platinimo grandinės lygmenyse, apribojimai. Šie susitarimai paprastai riboja sąlygas, kuriomis tokios įmonės gali pirkti, parduoti ar perparduoti prekes ir paslaugas.

Nuotraukos: „Yara“, „Getty Images“ ir iš „Unsplash“ – Marvin Meyer, Annie Spratt, Arum, Benjamin Lizardo, Charles Deluvio, Crew, Gregory Hayes, Janko Fertic, John Mark Strange, Kira auf der Heide, Maizan Daniswara, Marvin Meyer, Remi Walle, Mauro Mora, Rob Hampson, Robert Bye & YouXVentures.

„Yara International ASA“
Drammensveien 131
N-0277 Oslo
Norvegija
Tel.: +47 24 15 70 00
Faks.: +47 24 15 70 01

© „Yara“, 2022. Visos teisės saugomos.

2022 m. sausis

